

เส้นทางของ
การสูญเสีย:
การทุจริตและความรุนแรง
นำไปสู่ความเสียหายของ
ไม้พะยุงในกลุ่มแม่น้ำโขง

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารนี้จัดทำขึ้นโดยได้รับงบประมาณสนับสนุนการผลิตจาก UKAID, สหภาพยุโรป และสำนักงานเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาแห่งราชอาณาจักรนอร์เวย์ (Norwegian Agency for Development Cooperation-NORAD)

ได้รับการออกแบบโดย:
www.designsolutions.me.uk

ขอขอบคุณ Emerson Press
สำหรับการจัดพิมพ์รายงานนี้
Emmerson Press สำหรับการพิมพ์ของรายงานนี้:
เอมเมอร์สันเพรส: +44 (0) 1926 854400

พิมพ์บนกระดาษรีไซเคิล

พฤษภาคม 2557

หน่วยงานสอบสวนสิ่งแวดล้อม (EIA)

EIA – ลอนดอน
62/63 Upper Street, London N1 0NY, UK
โทร: +44 (0) 20 7354 7960
แฟกซ์: +44 (0) 20 7354 7961
อีเมล: ukinfo@eia-international.org

www.eia-international.org

ภาพปก:

การแกะสลักไม้พะยูนในเมืองดงกี
ประเทศเวียดนาม ตุลาคม 2556

© EIA

สารบัญ

- 1 บทนำ
- 2 การลักลอบค้าไม้พะยูน
- 4 ธุรกิจแปรรูปเนื้อ
- 7 การกำกับดูแลที่ล้มเหลว
- 9 ความพยายามในการคุ้มครองระหว่างประเทศ
- 10 การเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับไม้พะยูนในภูมิภาค
- 12 เส้นทางไม้พะยูน
- 22 การขยายตัวที่ไม่สมเหตุผลของอุตสาหกรรมหมู่
- 24 คำแนะนำ

อภิธานศัพท์ :

ไม้พะยูน Siamese rosewood: หมายถึง *Dalbergia cochinchinensis Pierre* spp. หรือในอีกชื่อหนึ่งคือไม้พะยูนไทย (Thailand rosewood)

ไม้ชิงชัน Burmese rosewood: หมายถึง *Dalbergia bariensis* spp (หรืออีกชื่อหนึ่งคือ *Dalbergia oliveri*)

ไม้ประดู่ Paduak: หมายถึง *Pterocarpus macrocarpus* เท่านั้น (หรืออีกชื่อหนึ่งคือ *Pterocarpus predatus*)

ไม้หิงมู่ (ไม้แดง) Hongmu: หมายถึงชนิดของไม้หรือเครื่องเรือนที่ทำมาจากชนิดของไม้ ที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องโดยองค์การมาตรฐานพันธุ์ไม้หิงมู่แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543

ตัน (หน่วยวัด) : หมายถึง เมตริกตัน เท่ากับ 1,000 กิโลกรัม

บทนำ

นี่คือเรื่องจริงอันน่าเศร้า ที่วัฒนธรรมสูงส่ง รูปแบบงานศิลปะชนิดหาที่เปรียบไม่ได้ และอัตลักษณ์อันรุ่มรวยด้วยประวัติศาสตร์ กลับถูกบิดเบือน โดยความโลภและความลุ่มหลง ซึ่งกัดกินรากฐานของวัฒนธรรมจนสูญสิ้น ช้ำร้าย ยังแพร่กระจายอาชญากรรมร้ายแรงไปทั่วผืนป่าในทวีปเอเชีย

นี่คือสัญญาเตือนภัยไปยังบรรดาประเทศในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงว่า ไม้เนื้อแดงในทวีปเอเชีย กำลังถูกคุกคามจากผลกระทบอย่างรุนแรงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

สาเหตุนี้เริ่มต้น ณ ห้างแห่งหนึ่งจากบรรดาห้างสรรพสินค้าหลายสิบแห่ง บนถนนผืนดินใหญ่ นักสะสมมือใหม่กำลังชื่นชมร้านค้าเรียงรายที่ขายพวกเครื่องเรือนไม้สลักเสลาอย่างวิจิตรและงานศิลปะ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีมูลค่าหลายพันดอลลาร์สหรัฐ

ณ ห้องโถงของโรงแรมห้าดาวแห่งหนึ่งบนตึกสูงเสียดฟ้าในสิงคโปร์ พ่อค้าไม้ทำทางเจ้าเล่ห์และกระฉับกระเฉงกำลังหัวเราะพลางอธิบายวิธีที่เขาติดสินบนเจ้าหน้าที่อาวุโสของรัฐบาลลาว เพื่อเข้าถึงคลังเก็บไม้เถื่อนราคาสูงที่เจ้าหน้าที่รัฐได้ยึดไว้

ณ เมืองปากเซ ประเทศลาว ติดชายแดนประเทศไทย หลานสาวของเจ้าหน้าที่ทหารในพื้นที่ ทำกำไรจากการค้าไม้เถื่อนราคาแพงที่ยึดมา โดยเจ้าหน้าที่ทหาร เธอรู้ว่าเอกสารจากการค้าขายทุจริตนี้ จะหาไม้เถื่อนมาสวมต่อได้อีกห้าเท่าตัว

ณ เมืองดงก็ ใกล้กับกรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม คนที่ได้ชื่อว่าเป็นหัวหน้าองค์กร กำลังใส่เงินสดลงในกระสอบพลางอธิบายถึงเส้นทางลักลอบขนไม้ทางบกไปยังประเทศจีน และแนะนำในการดำเนินงานของเขามือเจ้าหน้าที่ของรัฐประจำชายแดนซึ่งเขาเลี้ยงไว้คอยช่วยคุ้มกันอยู่

ณ เมืองเซินเจิ้น ประเทศจีน เจ้าหน้าที่โลจิสติกส์เสนอว่า เขาจะให้เอกสารการส่งออกของรัฐบาลลาวที่เขาได้มาอย่างไม่ถูกกฎหมาย เพื่อทำให้ไม้ที่ถูกขโมยมาจากลาวเป็นไม้ที่ถูกกฎหมาย และอำนวยความสะดวกให้นำไม้เข้าไปยังประเทศจีนจากฮ่องกง ซึ่งเป็นการละเมิดสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ที่ออกแบบมาเพื่อยับยั้งการสูญพันธุ์ของพันธุ์ไม้ที่เกี่ยวข้อง

ณ ประเทศไทย กลุ่มมอดไม้ชาวกัมพูชาต่อสู้กับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าจนเสียชีวิต สับดาห์ถัดมา เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าของไทยถูกฆาตกรรมโดยมอดไม้ติดอาวุธที่อุทยานแห่งชาติใกล้ๆกัน ขณะเดียวกัน นายทุนที่มีเส้นสายกว้างขวาง ได้เสนอขายไม้ที่บรรจุในตู้คอนเทนเนอร์หลายร้อยตู้ที่ถูกยึดไว้ที่ท่าเรือต่างๆในกรุงเทพฯ ด้วยสนนราคาค้าง 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ขอต้อนรับเข้าสู่โลกของการค้าไม้พะยูนอันผิดกฎหมายและโหดเหี้ยม ที่กำเนิดมาจากความลุ่มหลงต่อ “ไม้หอม” ที่นับวันจะได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในประเทศจีน

ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ความต้องการสูงในสินค้าประเภทเครื่องเรือนไม้ชั้น และงานศิลปะที่มาจากราชวงศ์ หมิงและราชวงศ์ชิงที่ผลิตเลียนแบบขึ้นใหม่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ด้วยจำนวนไม้ที่นับวันยิ่งจะหายากขึ้น นำไปสู่ราคาที่สูงทะยานอย่างมหาศาลโดยได้แรงหนุนจากเงินลงทุนที่อัดฉีดเข้ามา

ไม้หายากถูกคุกคามจนเกือบสูญพันธุ์โดยทางการค้าหรือทางชีวภาพอยู่แล้ว กฎหมายที่บังคับใช้เพื่อปกป้องไม้พะยูน (*Dalbergia cochinchinensis*) ยังมาถูกทำลายด้วยคอร์รัปชันอีก การทุจริตซึ่งขับเคลื่อนด้วยเงินจูงใจก่อนโตจากพวกพ่อค้าไม้ที่หาบ่อนตลาดของประเทศจีน

มีนาคม พ.ศ. 2556 ทั่วโลกเห็นพ้องต้องกัน ที่จะปกป้องไม้พะยูนจากการค้าที่ไม่ยั่งยืนและผิดกฎหมาย ภายใต้สนธิสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือ CITES (The Convention on International Trade in Endangered Species – CITES)

รายงานฉบับนี้ลงรายละเอียดผลการสืบสวนสอบสวนของ EIA ในเรื่องการค้าไม้พะยูนในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา รวมถึงตั้งแต่ปีที่ได้ขึ้นทะเบียนกับ CITES รายงานดังกล่าวได้เปิดโปงว่า อาชญากรรม การทุจริต และนโยบายรัฐที่ฉ้อฉลตั้งแต่ประเทศไทยไปจนถึงประเทศจีน ผ่านทางลาวและเวียดนาม จะทำให้ไม้พะยูนสูญพันธุ์ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ได้อย่างไร เว้นแต่ว่า จะเกิดการปฏิรูปครั้งใหญ่และรวดเร็วขึ้น

รายงานฉบับนี้ยังชี้ให้เห็นจุดอ่อนในบัญชีของ CITES ที่ได้บ่อนทำลายการประยุกต์ใช้ของสนธิสัญญาฯ ฉบับนี้กับไม้พะยูน และรวมไปถึงพันธุ์ไม้ชนิดอื่นๆ อย่างไม่มีข้อสงสัย

ขณะที่ความรับผิดชอบในเรื่องนี้ตกอยู่กับประเทศที่ปลูกไม้พะยูน (ไทย ลาว เวียดนาม และกัมพูชา) แต่มรดกทางวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของประเทศจีนที่สนับสนุนด้านสินค้าและการค้าของหนุมที่ได้รับสนับสนุนจากรัฐบาลนั่นเอง ที่สนับสนุนทางการเงิน และประเทศจีนยังเป็นประเทศปลายทางของไม้ทั้งหมดอีกด้วย

ข้อมูลของ EIA ยังชี้อีกว่า ไม้พะยูน หรือ Siamese rosewood นั้น สูญหายไปหมดแล้ว เป็นเหตุให้ความสนใจทั้งหมดมุ่งไปสู่ไม้ราคาแพงชนิดอื่นที่ทดแทนกันได้ ถ้ารัฐบาลไม่มีการตอบโต้ที่ชัดเจนต่ออาชญากรรมที่กล่าวไว้ในรายงานนี้ “ไม้แดง” ในทวีปเอเชียจะเดินไปสู่การสูญพันธุ์ตามรอยไม้พะยูน

การลักลอบค้าไม้พะยุง

© EIA

บท:

พบท่อนไม้พะยุงเพื่อการค้าในประเทศเวียดนาม วัดได้เส้นผ่าศูนย์กลางมากกว่า 50 เซนติเมตร โดยปรกติแล้วท่อนไม้ที่มีขนาดเท่านี้ใช้เวลา 200-300 ปีในการเจริญเติบโต

ความกระหายของจีนต่อ ‘หงมู่’

จากแรงซื้อที่เพิ่มมากขึ้นของชนชั้นสูงที่ร่ำรวยและความนิยมในวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์อันยาวนานที่เพิ่งเป็นที่ยอมรับของจีน ทำให้รสนิยมด้านเครื่องเรือนในจีนมีแนวโน้มที่จะโอนเอียงไปยังเครื่องเรือนไม้เลียนแบบในยุคของราชวงศ์หมิงและชิงที่เฟื่องฟูหุรหามากขึ้น และนิยมใช้ไม้เนื้อดีที่มีคุณลักษณะเฉพาะโดยรวมคือ เป็นไม้ที่มีสีเข้มหรือแดง มีความทนทาน เกรนเนื้อไม้เรียบ และความหายาก ด้วยคุณสมบัติที่ว่ามานี้ เครื่องเรือนประเภทนี้ตลอดจนไม้ที่ใช้ทำ จึงเรียกว่า หงมู่ ซึ่งแปลว่า ไม้แดง

จากการที่รัฐบาลได้ช่วยเหลืออุตสาหกรรมไม้ และแนวโน้มในการลงทุนในหงมู่ให้เป็นสินทรัพย์เฉพาะที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ความต้องการต่อหงมู่ของจีนในปัจจุบันมีมากขึ้นกว่าจำนวนที่มีอยู่ในประเทศ และจีนเองยังต้องพึ่งพาการนำเข้าอย่างมาก

ช่วง พ.ศ. 2543 -2556 ประเทศจีนได้นำเข้าไม้หงมู่สูงถึง 3.5 ล้านลูกบาศก์เมตร (ลบ.ม.)^๑ จีนเป็นเพียงประเทศเดียวที่มีพิกัดศุลกากรสำหรับไม้หงมู่ชนิดพันธุ์ต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมีอำนาจในระดับโลกของจีนต่อไม้ชนิดนี้

ในอดีต ประเทศกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง ทั้งเวียดนาม กัมพูชา ลาว ไทย และเมียนมาร์นั้น เป็นแหล่งไม้หงมู่ของประเทศจีน ในทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศเหล่านี้ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการกลับมาอีกครั้งของความต้องการต่อหงมู่ นับตั้งแต่ พ.ศ. 2543 การนำเข้าหงมู่เกือบเกินครึ่งของจีน คิดเป็นปริมาตร 1,666,471 ลบ.ม. มีมูลค่าเกือบ 2.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ไม้เหล่านี้นั้นส่งมาจากประเทศกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งพ่อค้าชาวจีนและเวียดนามได้เสาะหาไม้จำพวก *Pterocarpus* และ *Dalbergia* ที่ยังเหลืออยู่ในพื้นที่ การสูญเสียเชิงพาณิชย์ของหงมู่คุณภาพสูง เช่น *Dalbergia odorifera* (“ไม้พะยุงหอม” หรือ ฮวงฮัวลี) เป็นเพราะจีนตัดไม้ชนิดนี้มากเกินไปเพื่อป้อนตลาดหงมู่ในจีน ส่งผลให้ไม้พะยุงกลายเป็นไม้ที่มีราคาที่สุดชนิดหนึ่งของไม้ชนิดพันธุ์หงมู่

ช่วง พ.ศ. 2543 – 2552 การนำเข้าไม้หงมู่ของจีนจากทั่วโลก ไม้จากกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงคิดเป็น 70 เปอร์เซ็นต์ ทำให้เกิดแรงกดดันอย่างมหาศาลต่อสินค้าดังกล่าว โดยเฉพาะไม้พะยุงไทย (*Dalbergia cochinchinensis* Pierre) ซึ่งเป็นไม้ที่เป็นการค้ามากที่สุด^๒ ช่วงเวลาจนถึงมหกรรมกีฬาโอลิมปิก ณ กรุงปักกิ่ง ใน พ.ศ. 2551 ความต้องการไม้พะยุงเพิ่มสูงขึ้นและได้พุ่งแรงขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552^๓

พ.ศ. 2553 จำนวนบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าเครื่องเรือนหงมู่ เพิ่มขึ้นจากเดิมถึง 40 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่การค้าเพิ่มมากขึ้น ราคาของหงมู่พันธุ์ที่หายากก็พุ่งขึ้นด้วย ใน พ.ศ. 2554 เจ้าหน้าที่สอบสวนจาก EIA พบว่า ราคาเตียงไม้หงมู่ในนครเซี่ยงไฮ้มีมูลค่าการขายปลีกถึง 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพื่อตอบสนองต่อความต้องการนี้ ไม้พะยุงจึงถูกปล้นชิงจากผืนป่าลุ่มแม่น้ำโขง จากการนำเข้าจากลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ซึ่งเพิ่มขึ้นมหาศาลจนสูงสุดเป็นประวัติการณ์^๔

ความต้องการที่เพิ่มขึ้นนี้ กระตุ้นให้นักแก๊งก์แก๊งก์คุณไม่เอาไว้เพื่อหวังถึงราคาที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา ราคาดัชนีไม้ Yuzhu ได้เพิ่มขึ้นถึง 56 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ภายในมีนาคม พ.ศ. 2557 ราคาค้าปลีกของไม้พะยุงตกอยู่ที่ 109,500 หยวนต่อตัน (17,633 ดอลลาร์สหรัฐ) เพิ่มขึ้น 37 เปอร์เซ็นต์จากช่วงเวลาเดียวกันในปีที่ผ่านมา ควบคู่ไปกับการค้าไม้ ก็เกิดการค้าไม้ที่กักตุนไว้สำหรับสินค้าขนาดใหญ่และหายากกว่าสำหรับการลงทุน ราคาไม้สูงที่สุดที่พ่อค้าในจีนเงินบอกแก่ผู้สืบสวนของ EIA เมื่อปลายปี พ.ศ. 2556 อยู่ที่ 500,000 หยวนต่อตัน (80,000 ดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งเป็นราคาสูงสุดที่รับรู้กันในรายงานของสมาคมอุตสาหกรรม¹⁰

ขณะที่แหล่งไม้หมุงได้ขยายไปไกลถึงทวีปแอฟริกาและอเมริกากลาง ทำให้เกิดปริมาณการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล และประเทศในกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขงยังคงเป็นแหล่งสำคัญของความละโมภในความต้องการของสินค้านี้

ไม้พะยุง (Siamese rosewood)

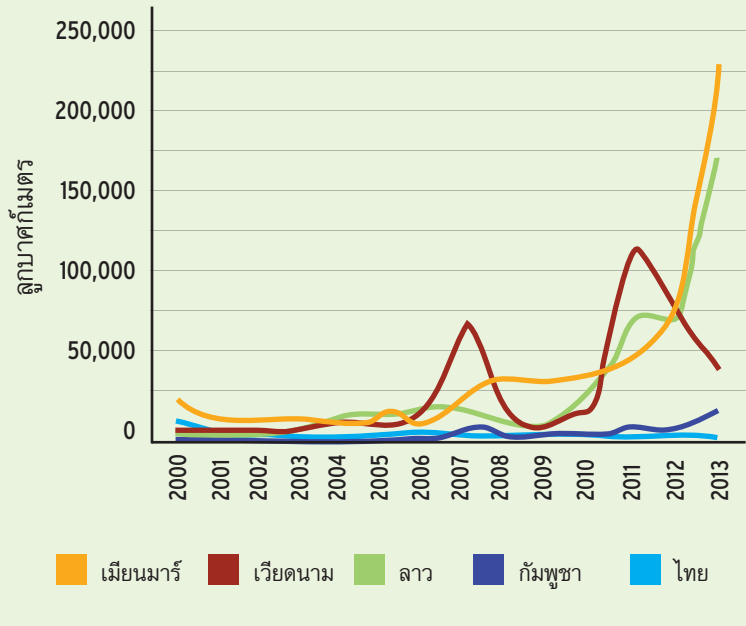
พบได้ที่ประเทศกัมพูชา ลาว ไทย และเวียดนาม ไม้พะยุงเป็นหนึ่งในหมุง 33 ชนิดที่มีมูลค่าและถูกคุกคามมากที่สุดในประเทศไทย ไม้พะยุงมีแหล่งกระจายสูงและส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่คุ้มครองในอีสานใต้รวมไปถึงจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีชายแดนติดกับภาคตะวันออกเฉียงของกัมพูชา¹¹ เนื่องจากไม่มีการสำรวจอย่างเป็นระบบ ใน พ.ศ. 2554 จึงมีการคาดการณ์ว่า มีไม้พะยุงเหลืออยู่ประมาณหนึ่งแสนต้น เทียบปริมาตรเท่ากับ 63,500 ลบ.ม.¹²

การลดลงของไม้พะยุงยังเกิดขึ้นในรัฐที่พบการแพร่กระจายของไม้รัฐอื่นอีกด้วย¹³ ที่ประเทศลาว การลดจำนวนของไม้พะยุงเห็นได้ที่จังหวัดจำปาสัก อັตตะบือ และเซกอง และจังหวัดในภาคกลางคือบอลิคำไซและคำม่วน และจากการสำรวจใน พ.ศ. 2555 นั้น มีการยืนยันว่า จำนวนทรัพยากรธรรมชาติที่บอลิคำไซและคำม่วนถูกคุกคามอย่างรุนแรงและไม่พบไม้โตเต็มที่ในพื้นที่¹⁴

ที่เวียดนาม จากการสำรวจพื้นที่คุ้มครอง 5 แห่งใน พ.ศ. 2553 ได้พบว่า ความหนาแน่นของการกระจายของต้นไม้อยู่ที่ 1-10 ต้นต่อพื้นที่หนึ่งเฮกเตอร์ (6.1 ไร่) เท่านั้น¹⁵ ใน พ.ศ. 2557 บรรดาพ่อค้าไม้อ้างว่า ไม่มีไม้พะยุงเหลืออยู่ในเวียดนาม ส่วนในกัมพูชา ต้นพะยุงที่โตเต็มที่นอกพื้นที่คุ้มครองนั้นถือว่าหายากยิ่งในปัจจุบัน¹⁶

ไม้พะยุงเป็นไม้ที่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายในทุกรัฐที่พบการกระจายของไม้ ใน พ.ศ. 2532 กฎหมายห้ามตัดไม้ในประเทศและห้ามทำไม้ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ไม้พะยุงและพื้นที่คุ้มครองของประเทศไทยนั้น บังคับใช้กับไม้พะยุงและพันธุ์ไม้มีค่าทั้งหมดในลาว พ.ศ. 2551 คำสั่งนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 17/PM บังบอชดเงินถึงการห้ามตัดไม้ชนิด *Dalbergia* ทั้งหมดในประเทศ และคำสั่งฉบับนี้ได้รับการเสริมย้ำโดยคำสั่งนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 010/PM ใน พ.ศ. 2554 ถึงแม้ว่าจะมีช่องโหว่ทางกฎหมาย เพราะการยกเว้นที่คลุมเครือจากรัฐบาลลาวก็ตาม¹⁷ เวียดนามได้ออกกฎหมายห้ามส่งออกไม้ซุงและไม้แปรรูป

ประเทศจีน นำเข้าท่อนซุงไม้หมุงจากพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงในระหว่างปี ค.ศ. 2000-2013
ที่มา: UN Comtrade

ซึ่งครอบคลุมถึงไม้ทุกชนิดในประเทศทั้งหมดที่มาจากป่าธรรมชาติและยังมีการควบคุมการส่งออกของไม้ทุกชนิดที่ถูกคุกคาม ซึ่งรวมไปถึงไม้พะยุงไทยที่จำกัดการส่งออกได้แค่ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป¹⁸ ในกัมพูชา มีการห้ามตัดไม้หายากรวมถึงไม้พะยุงภายใต้กฎหมายป่าไม้ พ.ศ. 2545

ถึงแม้ว่าจะมีมาตรการการควบคุมที่กล่าวมาข้างต้น แต่ทุกรัฐที่พบการกระจายของไม้พะยุงก็ได้รับผลกระทบจากคลื่นอาชญากรรมของการลักลอบตัดไม้และลักลอบขนไม้เถื่อน เกือบทั้งหมดนี้เป็นผลพวงมาจากความต้องการที่ขึ้นสูงอย่างรวดเร็วของหมุงในจีน ความอ่อนแอของการบังคับใช้กฎหมายและการทุจริต ความต้องการที่เพิ่มขึ้น และมาตรฐานของกฎหมายการนำเข้าของประเทศจีน ทำให้การค้าที่ผลตอบแทนสูง เฟื่องฟูขึ้น และทำให้ผืนป่ากลายเป็นพื้นที่แห่งความขัดแย้ง การค้าไม้ได้ถูกควบคุมโดยองค์กรและความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าและกลุ่มมอดไม้ติดอาวุธยังคงทำให้เกิดความสูญเสียแก่ชีวิตต่อทั้งสองฝ่ายต่อไป

ในบัญชีแดงของสหภาพเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN) ไม้พะยุงถูกจัดให้เป็นไม้ที่มีความเสี่ยงที่จะสูญพันธุ์ ใน พ.ศ. 2554 ได้มีการเสนอมติให้ไม้พะยุงไทยอยู่ในประเภทไม้ชนิดใกล้สูญพันธุ์ในระดับโลก¹⁹ พ.ศ. 2551 รัฐที่พบการกระจายของไม้พะยุงไม่สามารถบรรลุฉันทมติในเรื่องการขึ้นทะเบียน CITES แต่ด้วยการผลักดันของประเทศไทยและเวียดนาม ใน พ.ศ. 2556 ไม้พะยุงถูกนำขึ้นบัญชีอนุรักษ์แบบท้ายที่ 2 ของ CITES ซึ่งห้ามทำการตัดในรัฐที่มีการกระจายของไม้ทั้งหมด บัญชีนี้จะช่วยลดการค้าไม้พะยุงทั้งแบบท่อนซุง ไม้แปรรูปและไม้อัดในระดับนานาชาติได้

ธุรกิจเพื่อนเลือด

บน:

เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าพร้อมอาวุธ
ออกลาดตระเวนในอุทยานแห่งชาติ
แห่งหนึ่ง ในปีพ.ศ. 2556 เพื่อเสาะหา
ผู้ลักลอบตัดไม้พะยูน

ไม้พะยูนได้กลายเป็นไม้ที่หายากและมีค่ามาก จนทำให้การทำไม้มีความผิดคล้ายการค้าสัตว์ป่า ผิดกฎหมาย ไม้ส่วนใหญ่ที่พบตามตลาดต่างๆ ของประเทศจีนถูกจัดหามาจากทีมงานผู้เช่าของจาก หมู่บ้านในชนบท ผู้ยอมใช้เวลาหลายสัปดาห์ในป่า ที่ห่างไกล เพื่อเสาะหาไม้ที่หลงเหลืออยู่ วิธีนี้ทำให้เกิดความท้าทายที่เกือบจะเอาชนะไม่ได้สำหรับหน่วยงานที่ได้รับการมอบหมายในการจำกัดการตัดไม้

ในอุทยานแห่งชาติทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของไทย บรรดากลุ่มมอดไม้ได้แฝงตัวเข้ามาภายใต้ความมืด จากหมู่บ้านที่ห่างไกล และผ่านทางช่องว่างระหว่าง ชายแดนกัมพูชา เครื่องมือที่พวกเขาใช้คือ เลื่อยยนต์ ปืน หรือแม้แต่เครื่องยิงจรวดอาร์พีจี ส่วนใหญ่ เมื่อมอดไม้เหล่านี้เผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ มักเกิดความรุนแรงและการใช้กำลัง พวกมอดไม้ใช้ สารเสพติดอย่างแอมเฟตามีนหรือยาบ้าเป็นประจำ เพื่อขจัดความเหนื่อยล้า และยาบ้ายิ่งเป็นคำตอบแทน สำหรับพวกมอดไม้จากชายแดนที่ติดยาเสพติด

ตั้งแต่ พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า หลายสิบนายถูกฆ่าสังเวการค้าไม้พะยูน²⁰ แต่จำนวนคนลักลอบตัดไม้ที่เสียชีวิตนั้นสูงกว่าจำนวน เจ้าหน้าที่ มีรายงานว่า พ.ศ. 2555 เพียงปีเดียว มีคนลักลอบตัดไม้ชาวเขมร 45 คนถูกเจ้าหน้าที่ชาวไทย ยิงเสียชีวิต²¹

จำนวนเงินที่พ่อค้าเสนอต่อตาโล่ใจให้ผู้คนจากชุมชน ชนบทยากไร้ยอมทำงานเสี่ยงตายนี้ ชาวบ้านสามารถ ทำเงินได้หลายร้อยดอลลาร์สหรัฐจากการตัดไม้

ซึ่งมากกว่าการรับจ้างทำงานแบบอื่น ๆ เช่น การทำสวนทำไร่

ไกลจากจากแนวชายแดน มีเครือข่ายกลุ่มพ่อค้า พ่อค้าคนกลาง และเจ้าหน้าที่รัฐที่ทุจริต กอบโกย ผลประโยชน์จากการค้าไม้พะยูนจากป่าที่ห่างไกลไปยัง ไชว์รูมเครื่องเรือนในห้างหรูของจีน

โดยผิวเผินแล้ว การห้ามค้าไม้พะยูนในประเทศไทยนั้น เข้มงวด แต่จากการสอบสวนของ EIA พ.ศ.2554 แสดงให้เห็นว่า พ่อค้าบางคนสามารถหลบเลี่ยง กฎหมายได้ด้วยการติดสินบนและการใช้เส้นสายกับ เจ้าหน้าที่รัฐ

สิงหาคม พ.ศ. 2554 เจ้าหน้าที่สืบสวนของ EIA ได้พบกับนายเพ็งใจ เว็ตพรณ จากบริษัท Wood Siam ที่โรงงานย่านชานเมืองนอกกรุงเทพฯ นายเพ็งใจเป็นผู้ค้าไม้สักพม่าเผยว่า เขาสามารถ เข้าถึงโกดังที่ซุกซ่อนไม้พะยูนในเมืองได้ ไม้เหล่านี้ นำเข้ามาจากประเทศลาวโดยการทำสำแดงชนิดพันธุ์ ที่เป็นเท็จและติดสินบนเจ้าหน้าที่จากหน่วยงาน ราชการต่าง ๆ ทั้งในประเทศลาวและประเทศไทย เพียงใจได้บอกกับ EIA ว่า เจ้าหน้าที่ศุลกากรระดับสูง สามารถรับรองเส้นทางนำไม้ออกจากกรุงเทพฯ อย่าง ปลอดภัยได้ เพื่อแลกกับจำนวนเงิน 20 เพอร์เซ็นต์ ของมูลค่าสินค้า

ในเดือนเดียวกัน เจ้าหน้าที่สืบสวนได้พบกับ นายพรหมพันธุ์ สุทธิสารากร อาศัยในกรุงเทพฯ ตัวแทนจากบริษัท PAB จำกัด โฆษณาที่เขาเขียน ไว้ในบอร์ดการค้าไม้ ได้อวดอ้างถึงเส้นสายกับผู้มี

อำนาจระดับชั้นปกครอง พรหมพันธุ์ได้กล่าวอ้างว่า เขาทำการค้าผ่านทางเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงซึ่งจัดหาไม้พะยูนจากไทย ลาว และกัมพูชาให้ เขาเคยขายไม้พะยูนให้แก่บริษัทจีนซึ่งมีรัฐบาลเป็นเจ้าของมาก่อนอีกด้วย

พรหมพันธุ์ได้เสนอขายไม้พะยูนที่เจ้าหน้าที่ไทยได้ทำการยึดมาแก่เจ้าหน้าที่ EIA เขาอ้างว่า บริษัทของเขาเป็นบริษัทเดียวในประเทศไทย ที่มีสิทธิขายไม้พะยูนไทยได้ และขอเสนอขายไม้ 10,000 ลบ.ม. ในราคา 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เขายังอ้างอีกว่า เส้นสายกับทางรัฐบาลทำให้เขาเข้าถึงไม้พะยูนในประเทศกัมพูชาได้อีกด้วย นายพรหมพันธุ์กล่าวอีกว่า ไม้ที่ถูกตัดในประเทศไทยจะถูกลักลอบส่งไปยังกัมพูชาเพื่อที่จะนำกลับมายังประเทศไทย เพื่อเป็นการปิดบังแหล่งกำเนิดของไม้ เขายังกล่าวอีกว่า เขายังสามารถเข้าถึงหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin - CO) เพื่ออำนวยความสะดวกและหลบเลี่ยงจากกฎหมายไทยได้

การสืบสวนก่อนหน้านี้โดย EIA พ.ศ. 2550 ได้เปิดเผยถึงการกระทำทุจริตโดยพ่อค้าชาวไทย เพื่อจะได้ครอบครองไม้พะยูนในประเทศลาว ระหว่างการพบปะกับนายประจักษ์ ศรีบุษราคัม เจ้าของบริษัท LVT (ลาว เวียดนาม ไทย) เขากล่าวแก่ EIA ว่า เขาได้จ่ายเงินสินบนแก่เจ้าหน้าที่ระดับสูงในรัฐบาลไทยเป็นเงินจำนวน 50 ล้านบาท (1.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) เพื่อให้ได้โควตาการค้าไม้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในลาว นอกจากนี้จะได้ไม้เนื้อแข็งเป็นจำนวนมากแล้ว ข้อตกลงนี้ยังทำให้เขาสามารถเข้าถึงไม้พะยูนได้อีกด้วย ผ่านเส้นสายของเจ้าหน้าที่รัฐ บริษัท LVT จึงสามารถหลบเลี่ยงทั้งกฎหมายการห้ามส่งออกท่อนไม้ของลาวและกฎหมายที่เพิ่งเริ่มบังคับใช้ในการจำกัดการส่งออกไม้พะยูนแผ่นไปยังประเทศไทย โควตาการค้าไม้ของบริษัท LVT ส่วนหนึ่งนั้นเกี่ยวข้องกับเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ น้ำเทินสอง อันอ้อฉวา ในภาคกลางของลาว บริษัทคู่ค้าสัญชาติลาวของ

บริษัท LVT ที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ซึ่งเตรียมไว้ทำอ่างเก็บน้ำคือกลุ่มบริษัท Phonesack Group ซึ่งเป็นองค์กรธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลลาว

พ.ศ. 2550 การประเมินอิสระถึงผลกระทบของเขื่อนได้ชี้ให้เห็นถึงความกังวลด้านบทบาทของกลุ่มบริษัท Phonesack ต่อการค้าไม้ที่รุนแรงในพื้นที่อนุรักษ์แห่งชาติ (National Protected Area - NPA) ซึ่งอยู่ติดกับพื้นที่อ่างเก็บน้ำ จนได้รับการกล่าวถึงว่า “ไม้พะยูนเลือด” มีการรายงานว่า กลุ่มบริษัท Phonesack ได้เสนอเงินแก่ชาวบ้านในท้องถิ่นสำหรับการขนย้ายไม้พะยูนจากพื้นที่ NPA และทำการสวมตอผ่านทางโคเวตาที่ได้รับจากพื้นที่เขื่อน²²

มีนาคม พ.ศ. 2555 ไม้พะยูนในหลายพื้นที่ NPA ได้สูญเสียดลาดการค้า พวกลักลอบตัดไม้จะกลับพื้นที่ซีกโลกไม่แหล่งเดิม เพื่อขุดรากถอนโคนไม้พะยูนขึ้นมา ทำให้ไม้พะยูนไม่สามารถเกิดใหม่ได้²³

ในประเทศลาว พ่อค้าชาวเวียดนามและชาวจีนมีบทบาทสำคัญในการเสาะหาไม้พะยูนทั่วประเทศ เมษายน พ.ศ. 2554 เจ้าหน้าที่สืบสวนของ EIA ในลาว ได้มีโอกาสพบประธานสัญชาติจีนของบริษัท De Sheng Hang จำกัด ที่มีฐานอยู่ที่กวางโจว นายเซีย หงเจียน เขาอ้างตัวว่า เขาเป็นหนึ่งในพ่อค้าไม้พะยูนรายใหญ่ที่สุดคนหนึ่งในประเทศลาว มากกว่า 5 ปี วัตถุประสงค์ที่เขาเสาะหาได้จะถูกกล่าวถึงทางรถบรรทุกไปเวียดนาม แล้วบรรจุส่งทางเรือไปจีน ธุรกิจนี้สร้างรายได้และผลตอบแทนเป็นสิบเท่าของการลงทุน นายเซียทราบราคาไม้ในลาวเกือบตัวสูงขึ้นไป 3,000 เฟอร์เซ็นต์ จำนวนไม้ที่ลดลงฮวบฮาบแต่ราคาสูงลิบจนนายเซียบอกว่า เขายอมเดินทางไปทั่วประเทศ เพื่อให้ได้ไม้เพียง 2 ลบ.ม. ก็เอาเขาคาดการณ์ว่า ไม้พันธุ์นี้จะหมดไปจากประเทศในอีกห้าปีข้างหน้า

การสมคบของเจ้าหน้าที่รัฐนั้นเป็นปัจจัยหลักของความล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมการตัดและการส่งออกไม้พะยูนในลาว กันยายน

ล่าง:

คลังไม้พะยูนผิดกฎหมายที่ยึดได้โดยเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าของไทย เป็นภาพที่เห็นได้ตามปกติในอุทยานแห่งชาติ

**“ไม่มีประเทศใด
รวมทั้งประเทศจีน
ที่มีการบังคับใช้
กฎหมายเพื่อมอบ
อำนาจให้เจ้าหน้าที่
ในการจับกุมการ
นำเข้าไม้ซุงที่ตัดแบบ
ผิดกฎหมายจาก
ประเทศต้นทาง”**

ล่าง:
ท่อนไม้พะยูนแปรรูปท่อนหนึ่งใน
ตลาดเขินเจิน กวนลาน ในประเทศจีน
ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556
แสดงให้เห็นถึงตราศุลกากรของ
ประเทศเวียดนาม

พ.ศ. 2556 รัฐมนตรีกระทรวงการคลังของลาวได้
สารภาพว่า เจ้าหน้าที่รัฐ “อาจมีส่วนร่วม” กับพ่อค้า
ในการส่งออกไม้สงวน 24 พ.ศ. 2557 หน่วยงานรัฐบาล
ที่ได้รับมอบหมายในการปราบปรามการทุจริตเผยว่า
ส่วนใหญ่แล้ว แทบทุกคดีเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของ
เจ้าหน้าที่รัฐในการค้าไม้เถื่อน รองประธานหน่วยงาน
ตรวจสอบของรัฐและต่อต้านการทุจริตของประเทศลาว
ได้เตือนว่า การทุจริตจะก่อให้เกิดการล่มสลายของ
ระบอบการปกครอง²⁵

กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เจ้าหน้าที่สืบสวนจาก EIA
เข้าพบ Sunny Jerimah Ong ชาวสิงคโปร์จาก
บริษัท VIP Partners ซึ่งเป็นบริษัทที่ช่วยในการ
ดำเนินการประเมินความเสี่ยงในการจัดการนำไม้พะยูนจาก
ประเทศลาวไปยังตลาดปลายทางที่จีน
Ong อธิบายให้ฟังว่า เขาจ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่ระดับสูง
ในกรมป่าไม้ของลาว เพื่อเข้าถึงสต็อกไม้พะยูนที่ถูก
รัฐยึดไว้ เขายังบอกอีกว่า เจ้าหน้าที่ศุลกากรลาว
รับสินบน แล้วอนุญาตให้ส่งออกไม้พะยูน โดยการ
สำแดงเท็จว่าเป็นพันธุ์ไม้อื่น เครื่องหมายของเจ้าหน้าที่
ทุจริตของเขายังรวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร
อีกด้วย เขายังอธิบายอีกว่า การจ่ายเงินจะเกิดขึ้น
ระหว่างการพบปะสังสรรค์ ไม่ใช่สำนักงานของเจ้าหน้าที่

Ong เล่าว่า เขากำลังอยู่ระหว่างการปิดการเจรจาธุรกิจ
กับผู้ซื้อในประเทศจีน และวางแผนส่งสินค้าผ่านทาง
ฮ่องกง เขายืนยันข้อเสนอแก่ EIA ว่า จะส่งไม้พะยูน
ในปริมาณที่มากกว่า 100 ลบ.ม. ต่อเดือน ซึ่งเป็น
ไม้พะยูนที่ถูกรัฐยึดไว้ และเขาสามารถเข้าถึงไม้เหล่านี้
ได้โดยการติดสินบนกับเจ้าหน้าที่อาวุโสของลาว
เขาบอกว่า มันจำเป็นที่ต้องทำเรื่องผ่านคนใน
รัฐบาลกลาง ซึ่งจะเป็นคนทำการตกลงการซื้อขาย
กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นระดับจังหวัด เขาอธิบายว่า

ต้องขนย้ายท่อนซุงไปเวียดนามก่อน ที่นั่นจะมี
เอกสารชุดใหม่จะถูกเตรียมรอไว้ เพื่อปิดบังถิ่นกำเนิด
ของไม้และทำการสำแดงเท็จพันธุ์ไม้ พร้อมเงินสินบน
อย่างงามแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรเวียดนาม

ไม้พะยูนที่ส่งมาจากลาวมักจะข้ามชายแดนประเทศ
เพื่อนบ้านอย่างเวียดนาม โดยไม่ถูกขัดขวางแต่อย่างใด
แล้วไม่ถูกแปรรูปในเวียดนาม หรือถูกส่งต่อไปยัง
จีนเป็นส่วนใหญ่ ในเวียดนาม ไม้ซุงที่ไหลเข้ามาจาก
ประเทศลาวจะไม่ถูกตรวจสอบ ตรวจจับที่ยังมีการ
จ่ายภาษี²⁶ มีการโฆษณาเกี่ยวกับไม้พะยูนหลากหลาย
ชนิดที่มาจากลาวของบริษัทในเวียดนามในเว็บบอร์ด
การซื้อขายไม้ เป็นเวลาหลายปีแล้ว

พ.ศ. 2555 EIA พบว่า บริษัท Vinaca Maiphoung
ในเมืองไฮฟองได้เสนอขายซุงไม้พะยูนมูลค่ากว่า
หลายร้อยล้านดอลลาร์สหรัฐ ไม้เหล่านั้นจะถูกเก็บ
ไว้ในโกดังของบริษัทในประเทศลาว และสามารถ
ส่งมายังชายแดนลาว-เวียดนามหรือไปยังเมืองดานัง
ซึ่งเป็นเมืองท่าได้ EIA ได้รายงานเรื่องบริษัทนี้ต่อทาง
หน่วยงานของเวียดนามและลาว เพื่อทดสอบถึงความ
กระตือรือร้นในการบังคับใช้กฎหมาย แต่พบว่าไม่มี
หลักฐานว่ามีการจัดการกับเรื่องนี้แต่อย่างใด

ยังมีอีกกรณีหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่เวียดนาม
ทราบถึงข้อห้ามในการค้าไม้พะยูนและสามารถที่จะ
บังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผล พ.ศ. 2555
เจ้าหน้าที่ศุลกากรเวียดนามได้สกัดกั้นสินค้าไม้พะยูน
จำนวน 500 ลบ.ม. ในระหว่างการลำเลียงขึ้นเรือที่
ท่าเรือดานัง ไม้เหล่านั้นได้นำเข้าจากลาวและได้ทำ
การสำแดงภายใต้ชื่อ *Dalbergia cambodiana*
แต่ผลการทดสอบสำนักงาน CITES ในเวียดนามเปิดเผย
ว่า ไม้เหล่านั้นคือไม้พะยูนไทย ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่าที่ได้
สำแดงไว้อย่างมหาศาล และบริษัท Ngoc Hung
ซึ่งเป็นบริษัทส่งออกก็ได้ถูกตรวจสอบในเรื่องการ
ลักลอบค้าไม้สงวน²⁷

การตรวจสอบนี้ได้โยนไปสู่การจับกุมผู้อำนวยการ
ศุลกากรดานังและผู้ได้บังคับบัญชาอีกสองคน
แต่อย่างไรก็ตาม ข้อกล่าวหาว่าบริษัท Ngoc Hung
ได้ฝ่าฝืนการควบคุมไม้ชนิดพันธุ์เฉพาะ ได้ถูกหักล้าง
โดยกระทรวงอุตสาหกรรมและพาณิชย์ของประเทศ
เวียดนาม ด้วยเหตุผลที่ว่า การคุ้มครองนั้นไม่ได้
ครอบคลุมไปถึงการนำเข้าของไม้ ในขณะที่คดียังยึดเยื้อ
อยู่นั้น ไม้ดังกล่าวถูกประมูลโดยรัฐบาล²⁸ คดีของ
Ngoc Hung เป็นข้อยกเว้นที่พิสูจน์ให้เห็นถึง
กฎข้อบังคับ การตรวจยึดไม้กลายเป็นเรื่องใหญ่
จนกระทั่งนายกรัฐมนตรีต้องเข้ามาแทรกแซง
เพื่อหาทางออก ข้อเท็จจริงที่ว่าไม้ที่ถูกลำเลียงมาถึง
เมืองดานังโดยไม่ถูกยึดแสดงถึงการทุจริตที่ยังรากลึก
อยู่ในบริเวณชายแดนทางระหว่างลาวและ
เวียดนาม ใน พ.ศ. 2554 มีกรณีที่เกิดขึ้น
เมื่อไม้พะยูนจำนวน 330 ลบ.ม. ที่ถูกขนมาทางรถไฟ
ถูกสกัดไว้ที่สถานีแห่งหนึ่งในกรุงฮานอย
สินค้าต้องห้ามนี้มีต้นทางมาจากประเทศลาวและ
ถูกลำเลียงมาจากชายแดนโดยไม่ถูกขัดขวางใด ๆ²⁹

การกำกับดูแลที่ล้มเหลว

การสูญเสียเชิงพาณิชย์ของไม้พะยุงป่า เป็นเพราะการกำกับดูแลที่ล้มเหลวในรัฐที่พบการกระจายของไม้พะยุงในพื้นที่แถบลุ่มแม่น้ำโขง ประกอบกับราคาที่ยังสูงชันอย่างไม่สมเหตุผล อันเป็นผลจากความต้องการที่มีมากมายและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของตลาดจีนต่ออุตสาหกรรมหมู

ความล้มเหลวใหญ่ของการกำกับดูแลกิจการทั่วพื้นที่การแพร่กระจายนั้น รวมไปถึงการบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแอ การทุจริตและความขัดแย้งอย่างต่อเนื่องด้านกฎหมายและนโยบาย เป็นการเอื้อประโยชน์และทำให้กลไกสำหรับการค้าไม้พะยุงเถื่อนเพื่อแลกกับการคุ้มครองชนิดพันธุ์

ความล้มเหลวของการบังคับใช้กฎหมาย

ถึงแม้ว่าจะมีการออกกฎหมายระดับชาติ ห้ามค้าและครอบครองไม้พะยุงซึ่งบังคับใช้ทั่วประเทศ ผนวกกับความพยายามอันกล้าหาญของบุคคลทั่วไปในหน่วยงานป่าไม้ที่เกี่ยวข้องและ ความเคลื่อนไหวของหน่วยงานเอ็นจีโอ ที่พยายามหาทางอนุรักษ์และบังคับใช้กฎหมายก็ตาม แต่ในระดับที่กว้างขวางกว่านั้น กฎระเบียบของรัฐที่พบการกระจายของไม้ในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงได้ถูกละเมิดด้วยเม็ดเงินจากพ่อค้าที่หาสินค้าป้อนตลาดจีน

ระหว่างที่ EIA ค้นคว้าและสืบสวนเรื่องการค้าไม้พะยุงตั้งแต่ปีพ.ศ. 2550 พ่อค้าหลายต่อหลายคนได้พูดถึงการจ่ายเงินสดและสิ่งจูงใจแบบอื่นให้เจ้าหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการลักลอบขนสินค้าผ่านชายแดน รายงานข่าวพูดถึงการบังคับใช้กฎหมายที่เปดเบื้องการทุจริตของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ตำรวจศุลกากร ทหาร ส่วนเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องก็พัวพันกับกระบวนการค้าเถื่อนโดยมิชอบ³⁰ แม้การบังคับใช้กฎหมายจะสำเร็จเป็นบางครั้ง แต่สินค้าไม้พะยุงส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกสกัดกั้น แม้ว่าจะการยึดและสกัดกั้นจะเกิดขึ้นก็จริง แต่การดำเนินคดีจนประสพผลสำเร็จนั้นเป็นเรื่องยากมาก

นโยบายที่ขัดแย้ง

กฎหมายไม้พะยุงในรัฐที่พบการกระจายของไม้พะยุงและชนิดพันธุ์อื่นๆ และอุตสาหกรรมป่าไม้และการค้าไม้ เต็มไปด้วยช่องโหว่และความไม่ลงรอยกัน ซึ่งส่วนมากได้ถูกใช้กอบโกยประโยชน์อย่างเลือดเย็นทั้งจากพ่อค้าและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในลาว การห้ามการส่งออกมักถูกขัดขวางอยู่บ่อยครั้งจากการยกเว้นที่ไม่ชัดเจน ทำให้กฎหมายส่วนใหญ่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจการค้าไม้ในประเทศนี้ การตั้งข้อจำกัดเฉพาะชนิดพันธุ์ใดชนิดพันธุ์หนึ่ง รวมถึงไม้พะยุง ก็เกิดการละเมิดกฎหมายในตนเองเดียวกันเมื่อต้องเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ มีการมอบโควตาไม้พะยุงอย่างไม่โปร่งใสแก่บุคคลชั้นนำ ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้มีอิทธิพลสูงสุดในคณะรัฐบาล ไม้พะยุงที่ถูกตัดโดยคนท้องถิ่นที่อยู่นอกเหนือการปกป้องจากอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยหรือจากความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่รัฐ จะถูกยึดและ

นำออกประมูลตามกฎหมายหรือถูกลักลอบส่งออกไปยังต่างประเทศ³⁰

การสวมตอหรือสวมสิทธิ์ไม้เถื่อนให้กลับเข้ามาในระบบเศรษฐกิจอย่างเป็นทางการผ่านทางกรยึดและประมูลของรัฐบาล เป็นเรื่องที่ทำกันอย่างเป็นระบบจนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมาก ทั้งยังเป็นตัวการสำคัญในการหลบหลีกการคุ้มครองทางการค้าที่มีอยู่สำหรับชนิดพันธุ์ไม้ในประเทศลาว เวียดนาม และกัมพูชาอีกด้วย

กัมพูชาเองก็มีการห้ามการตัดและค้าไม้พะยุงเช่นกัน แต่จะมีการทำสัญญาตอบแทนสำหรับไม้เถื่อนที่ถูกยึดแก่ผู้ค้ารายใหญ่ในเครือข่ายเพียงผู้เดียว รวมไปถึงไม้พะยุงที่ถูกตัดมาจากพื้นที่ขัดแย้งลุ่มพานที่ดินทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นการทำลายป่าในประเทศให้เสียหายอย่างมหาศาล³¹

จำเป็นต้องยอมรับประเทศไทยในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประเทศหัวทอกในการป้องกันชนิดพันธุ์ไม้ที่ได้รับการคุ้มครองจาก CITES และดูเหมือนว่า ประเทศไทยจะเป็นเพียงประเทศเดียวที่มีมาตรการคุ้มครองไม้พะยุงค่อนข้างตรงไปตรงมา

EIA ได้เห็นถึงความทุ่มเทและความพยายามในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นทางการ เพื่อสกัดกั้นการตัดและการค้าไม้อย่างไม่ถูกกฎหมายในประเทศนี้ และดูเหมือนว่าจนถึงปัจจุบันความทุ่มเทนี้จะไม่รวมถึงการตรวจยึดและการประมูลที่เป็นกลไกทางการเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า อย่างไรก็ตาม ผลพวงจากการนี้ทำให้เกิดการสะสมของไม้ที่ยึดมาจากอุทยานแห่งชาติและทำเรือเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีค่าใช้จ่าย เชื่อเชื่อให้เกิดการจารกรรมโดยโจรขโมยไม้ และทำให้มีแรงกดดันจากพ่อค้าจีนที่ต้องซื้อไม้เหล่านั้น³² ประเทศไทยยังถูกทำทลายจากการทุจริต และการบังคับใช้กฎหมายที่คล้ายกับประเทศในเพื่อนบ้าน อีกทั้งยังมีปัญหาทางการเมืองซึ่งเพิ่มปัญหาในการกำกับดูแลมากขึ้น

ไม่มีประเทศไหนในเขตภูมิภาคที่เกี่ยวข้องหรือประเทศจีนที่ออกกฎหมายโดยให้อำนาจเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายสามารถตรวจยึดไม้นำเข้าที่ครอบครองอย่างผิดกฎหมายในประเทศต้นทางได้ โดยทั้งเวียดนามและจีนเอง ซึ่งเป็นประเทศที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุด อีกทั้งยังเป็นประเทศที่มีบทบาทมากในการค้าไม้พะยุงก็ต่อต้านการจัดตั้งกฎหมายนี้

ระดับการค้าไม้พะยุงเถื่อน: การจับกุมทั่วทั้งพื้นที่ในบริเวณแม่โขง พ.ศ. 2555-2557

ตัวเลขโดยรวม

ไทย, มีนาคม 2557	ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2551 เป็นต้นมา มีรายงานการตรวจยึดไม้พะยุงกว่า 363,000 ชิ้น ในประเทศไทย ³¹
ลาว, มกราคม 2557	ไม้พะยุงกว่าสามตันถูกยึดได้ที่สะพานเซต ³² และเกือบครึ่งหนึ่ง (46 เปอร์เซ็นต์) ของกรณีทุจริตในลาวใน พ.ศ. 2556 มีความเกี่ยวข้องกับไม้เถื่อน ³³
เวียดนาม	ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา มีการตรวจยึดไม้อย่างน้อย 62 ตัน พร้อมด้วยขง 500 ท่อน ปริมาตร 4,513 ลบ.ม. ³⁴
กัมพูชา	ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา มีการยึดจับไม้อย่างน้อย 49 ตัน พร้อมไม้ 1,309 ชิ้น ปริมาตร 1,958 ลบ.ม. ³⁵

การรายงานข่าวในแต่ละกรณีที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง

ไทย, มกราคม 2557	ราชนาวีไทยยึดท่อนขงได้มากกว่า 700 ท่อน ที่กำลังลำเลียงข้ามแม่น้ำโขง มีการทำการจัดส่ง คล้ายกัน 5 ครั้งก่อนหน้าที่จะถูกจับ ³⁶
เวียดนาม, ตุลาคม 2556	จังหวัด Quang Bing : ยึดท่อนขงกว่า 500 ท่อน จากบ้านหลังหนึ่ง ³⁷ และ ในจังหวัด Quang Ninh : ตัวแทนร่วมตรวจยึดไม้พะยุง 30 ตันที่อยู่ระหว่างรอขนส่ง ³⁸
กัมพูชา, กันยายน 2556	ที่จังหวัดเสียมเรียบ เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดได้ยึดไม้พะยุงจำนวน 21 ตัน ³⁹
จีน, พฤษภาคม 2556	เจ้าหน้าที่ศุลกากร Huangpu ออกปฏิบัติการ Operation Axe ซึ่งทำการจับกุมได้ 48 ครั้ง จากกลุ่มลักลอบขนไม้มีค่าผิดกฎหมาย 12 กลุ่ม ซึ่งรวมถึงไม้พะยุงมาดากัสการ์ ไม้ประดู่ และไม้พะยุงไทย เป็นมูลค่า 3.16 พันล้านหยวน (500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ⁴⁰
กัมพูชา, สิงหาคม 2556	รองอธิบดีตำรวจประจำจังหวัดรัตนคีรีถูกนำตัวไปสอบสวนหลังจากที่มีการบุกค้นที่บ้าน และเจอไม้เถื่อนจำนวน 10 ลบ.ม. ⁴¹

มีนาคม พ.ศ. 2556 – *Dalbergia cochinchinensis* ได้รับการบรรจุใน บัญชีแนบท้ายที่ 2 ของ CITES

ลาว, มกราคม-มิถุนายน 2556	จังหวัดคำม่วน: ช่วง 6 เดือนแรกของปี เจ้าหน้าที่ยึดไม้พะยุงน้ำหนักรวม 12 ตัน ⁴²
ไทย, พฤษภาคม 2556	ตำรวจจับกุมผู้รับจ้างส่งไม้พะยุงจำนวน 21 ท่อนไปยังเจ้าหน้าที่ทหารระดับสูง ซึ่งไม่เปิดเผยชื่อแลกกับค่าจ้างจำนวน 150 ดอลลาร์สหรัฐ ⁴³
กัมพูชา, มีนาคม 2556	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา : ตรวจยึดไม้พะยุงน้ำหนักเกือบ 3 ตัน ที่อยู่ระหว่างขนส่ง ⁴⁴
ลาว, ธันวาคม 2556	เจ้าหน้าที่ศุลกากรลาวในบ่อเดินใกล้กับชายแดนมณฑลยูนนานของจีน ตรวจยึดไม้พะยุงน้ำหนัก 20 ตันได้ ⁴⁵
ไทย, เมษายน 2556	เจ้าหน้าที่จังหวัดอุบลราชธานีจับกุมพ่อค้า พร้อมท่อนขง 600 ท่อน ซึ่งอ้างว่าซื้อมาจากชาวบ้าน เพื่อขายต่อนายทุนในอำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ และในจังหวัดอุบลราชธานี เช่นเดียวกัน มีการจับกุมผู้รับจ้างขนย้ายไม้พะยุงบนรถจักรยานยนต์เพื่อหาเงินชื้อยาเสพติด ⁴⁶
ไทย, กันยายน 2555	มีการตรวจยึดไม้ลือตใหญ่ เป็นท่อนขงจำนวน 1,500 ท่อนที่จุดตรวจ ระหว่างรอการขนย้าย ไปยังงานแสดงไม้ ⁴⁷
ไทย, มีนาคม 2555	พบไม้พะยุง 1.671 ชิ้นในงานแสดงไม้ บางชิ้นมีเครื่องหมายแสดงให้เห็นว่าเป็นไม้ที่ถูกตรวจยึด มาก่อน แสดงให้เห็นการที่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายมีส่วนร่วมรู้เห็นด้วย ⁴⁸
เวียดนาม, พฤษภาคม 2555	จังหวัด Quang Binh : ตรวจยึดไม้หนัก 366 กิโลกรัม ⁴⁹

ความพยายามในการคุ้มครองระหว่างประเทศ

© EIA

ย้อนกลับไปในปี พ.ศ. 2541 ศูนย์ติดตามตรวจสอบการอนุรักษ์แห่งโลก (World Conservation Monitoring Centre) ได้ประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ของบัญชีรายชื่อของ CITES กับชนิดพันธุ์ต่าง ๆ และพบว่าบัญชีแนบท้ายที่ 2 ได้ถูกปรับเปลี่ยนเพื่อป้องกันการค้าที่ไม่ยั่งยืน ซึ่งส่งผลให้เกิดความต้องการที่จะนำไปขึ้นบัญชีแนบท้ายที่ 1⁵³

พ.ศ. 2551 ประเทศไทยได้ขอมติผลักดันการขึ้นบัญชีไม้พะยุงจากรัฐที่พบการกระจายของไม้พะยุงอื่นๆ แต่ลาวและกัมพูชาได้ปฏิเสธข้อเสนอ โดยอ้างว่าบัญชีนี้จะส่งผลกระทบต่อการค้าไม้ในภูมิภาค ถึงแม้จะมีการห้ามการค้าไม้ทั้งหมดแล้วก็ตาม⁵⁴

กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 EIA เรียกร้องให้นำไม้พะยุงขึ้นบัญชี CITES อย่างเร่งด่วน⁵⁵ และกลางปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยส่งสัญญาณว่า จะเสนอให้นำชนิดพันธุ์ไม้ชนิดนี้ขึ้นในบัญชีแนบท้ายที่ 2 และด้วยความช่วยเหลือจากเวียดนามในที่สุด⁵⁶ เรื่องนี้ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการประชุม CITES ครั้งที่ 16 (CITES's 16th Conference of the Parties - CoP16) ในมีนาคม พ.ศ. 2555 ทำให้เกิดการคุ้มครองระดับนานาชาติขึ้นเป็นครั้งแรก แม้จะล่วงเลยมายาวนาน ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ได้มีการปกป้องชนิดพันธุ์ไม้พะยุงในระดับนานาชาติ⁵⁷ บัญชีแนบท้ายที่ 2 นี้ควบคุมการค้าของพืชและสัตว์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ซึ่งควบคุมการค้าภายใต้การออกใบอนุญาตในโควตาที่ตกลงกันได้ และรัฐที่พบการกระจายของไม้พะยุงทั้งหมดจะต้องเห็นพ้องต้องกันกับบัญชีชนิดพันธุ์การขึ้นบัญชี CITES เป็นขั้นตอนการเดินทางที่ เกิดขึ้นช้า และในความเป็นจริงแล้ว การขึ้นบัญชีของไม้พะยุงในพื้นส่วนใหญ่ที่มีการกระจายของชนิดพันธุ์ “เป็นการดำเนินการที่ช้าเกินไป” ดูเหมือนว่ามีเพียงประเทศไทยประเทศเดียวที่จะมีความเป็นไปได้ในการปกป้องต้นพะยุงในป่า แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่สามารถรับรองความอยู่รอดของไม้พะยุงนี้ได้

ที่สำคัญ บัญชีรายชื่อที่ถูกอนุมัติแล้วมี ข้อจำกัด “Annotation Five” หรือหมายเหตุหมายเลข 5 ซึ่งจำกัดการควบคุมภายใต้อนุสัญญา ให้ความคุ้มครองเฉพาะท่อนไม้ซุง ไม้แปรรูป และไม้แผ่น ส่วนผลิตภัณฑ์ไม้ประเภทอื่นนั้นได้รับการยกเว้นจากระบบการออกใบรับรอง การขออนุญาต และระบบโควตาของ CITES ทำให้เกิดช่องโหว่ขนาดใหญ่ที่ควบคุมและตรวจสอบไม่ได้ในการค้าผลิตภัณฑ์ไม้แปรรูปที่ผิดกฎหมาย

พ่อค้าไม้พะยุงยังสามารถหาผู้ผลิตที่ฉวยโอกาสจากช่องโหว่นี้ได้ ซึ่งเป็นการคุกคามและบ่อนทำลายบัญชีนี้ทั้งหมด ข้อจำกัดนี้ได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของบัญชีที่ 2 และมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อชนิดพันธุ์ไม้พะยุงพันธุ์ในเวลานอนใกล้นี้ แม้จะมีกฎหมายในประเทศที่ห้ามตัดและค้าไม้ แต่หมายเหตุประกอบ 5 ข้อนั้น สร้างความชอบธรรมแบบมีนัยยะเคลือบแฝงอย่างไม่ถูกต้องในการค้าผลิตภัณฑ์ไม้พะยุงกึ่งแปรรูปซึ่งทำมาจากไม้เถื่อน หมายเหตุประกอบดังกล่าวยังทำให้ประเทศที่ยึดไม้เถื่อนและนำออกประมูลในตลาดภายในประเทศสามารถดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งมีการจัดการประมูลบ่อย ๆ ที่ลาว เวียดนาม และกัมพูชา โดยไม้เหล่านี้ก็ถูกส่งออกไปยังตลาดโลกในรูปแบบสินค้าสำเร็จรูปซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของ CITES การสืบสวนของ EIA บ่งชี้ว่า การประมูลเช่นนี้เป็นการทุจริตอย่างแท้จริง และเอกสารที่ทำมาเพื่อการนี้จะถูกใช้ในการฟอกไม้เถื่อนจำนวนมหาศาล เพื่อนำเข้าสู่ตลาดโลก

ในที่สุดแล้ว หมายเหตุประกอบ 5 ข้อ ทำให้สิ่งที่เกือบจะเหมือนความชอบธรรมแก่การค้าไม้เถื่อนระหว่างประเทศ ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อน ดังนั้นการยกเลิกหมายเหตุประกอบ 5 ข้อ เพื่อทุกภาคส่วนและสินค้าทั้งหมดได้รับการคุ้มครองจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งยวดในตอนนี

บท:
ได้มีการจัดไม้พะยุงให้อยู่ในรายชื่อบัญชีหมายเลข 2 ของ CITES ใน พ.ศ. 2556 แต่ทว่าช่องโหว่ทางกฎหมายและความล่าช้าในสื่อว่า สิ่งนี้อาจไม่เพียงพอในการรักษาให้พันธุ์ไม้เหล่านั้นรอดพ้นจากการสูญพันธุ์

การเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับไม้พะยูนในภูมิภาค

ลาวเซิน

© EIA

ลอร์รี่ข้ามชายแดนเวียดนาม-จีนไปยังเมืองผู้จ่าย ไม้ชนิดหนึ่งถูกแปรรูปถูกย้ายผ่านการข้ามแดนอย่างเป็นทางการไปยังศูนย์รวมร้านค้าปลีกใกล้กับชายแดน ในขณะที่เดียวกันก็มีการลักลอบนำเข้าท่อนซุงที่ยังไม่ผ่านการแปรรูปผ่านเส้นทางเทียบเรืออย่างไม่เป็นทางการเพื่อหลบเลี่ยงทั้งภาษาและข้อจำกัดของ CITES ดูหน้าที่ 17

ดงกี

© EIA

ท่อนไม้พะยูนจากลาวถูกขนถ่ายในดงกี โดยผู้ประกอบการชาวจีนจะซื้อท่อนไม้พะยูน และผู้มีอิทธิพลชาวเวียดนามจะลักลอบนำเข้าประเทศจีน ดงกีและหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นแหล่งไม้พะยูนที่ไม่ต้องเดินทางเข้าไปไกลในประเทศ ดูหน้าที่ 16

ปากเซ

© EIA

ไม้พะยูนสำหรับจำหน่ายโดยการประมูลจากกองทัพทหารลาว มีการจับกุมเพื่อดำเนินคดีกับการลักลอบตัดท่อนซุงซึ่งจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการชาวจีน ซึ่งใช้เอกสารจากคลังสินค้า “ที่ถูกกฎหมาย” เพื่อพอกเงินจากไม้ซุงที่ผิดกฎหมายได้ถึงห้าเท่า ดูหน้าที่ 12

สิ่งสำคัญ:

บันทึกการกระจายเชิงภูมิศาสตร์ของไม้พะยูน

แหล่ง: CITES CoP16 Prop. 60

เซินเจิ้น

ท่อนไม้พะยูนหลายร้อยตันสำหรับขายในหนึ่งไ
นตลาดไม้ท่อนที่สำคัญหกแห่งในเมืองเซินเจิ้น
ตลาดเหล่านี้จัดหาไม้ท่อนเป็นจำนวนมากเพื่อป
้อนให้กับอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ในประเทศจ
ีน ท่อนซึ่งถูกเคลื่อนย้ายผ่านฮ่องกง
ซึ่งเจ้าหน้าที่โลจิสติกส์ได้หาวิธีการในการหลบ
หลีกเลี่ยงจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศ 18

ดงฮา

กองไม้ท่อนที่โกดังสินค้าริมฝั่งในเมืองดงฮา
ของประเทศเวียดนาม
ซึ่งอยู่ระหว่างเมืองชายแดนที่สำคัญคือลาวบาว
และเมืองดานังซึ่งเป็นเมืองท่า
ซึ่งเป็นศูนย์รวมไม้พะยูนจากลาว
ในเมืองดานัง
ไม้ท่อนจะถูกลำเลียงลงในตู้คอนเทนเนอร์และ
ส่งไปที่ประเทศจีน 15

การสืบสวน

เส้นทางไม้พะยูน

หลังจากการที่ CITES ได้ขึ้นทะเบียนไม้พะยูนแล้ว ทาง EIA จึงทำการตรวจสอบว่า มาตรการป้องกันใหม่นี้จะส่งผลกระทบต่อประเทศที่พบการกระจายของไม้และต่อประเทศจีนอย่างไร

ระหว่างตุลาคม พ.ศ. 2556 และมีนาคม พ.ศ. 2557 เจ้าหน้าที่ชุดสืบสวนเดินทางไปยัง ปากเซ ทางใต้ของลาว ติดกับชายแดนไทย ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าและการผลิตไม้ ผ่านทางตลาดไม้ที่เมือง ดงฮา และ ดงกี ทางเวียดนามเหนือ ข้ามไปยัง ประเทศจีนผ่านทาง ลางเซิน และ Pingxiang ไปถึงเมืองเซินเจิ้นและฮ่องกง

ขณะที่เจ้าหน้าที่ปลอมตัวเป็นลูกค้า ได้พบผู้คน หลากหลายในวงการค้าไม้พะยูนและไม้หงมู่ ชนิดอื่น ทั้งพ่อค้า นายหน้า บริษัทขนส่ง และพ่อค้าคนกลาง ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลตรงในเรื่องของผลกระทบจากบัญชี CITES

ผลจากการสืบสวนของ EIA ได้แสดงถึงหลักฐานที่ว่า CITES ได้ปราบปรามการค้าของเดือนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะจีน แต่ช่องโหว่ที่เกิดขึ้นมาจากหมายเหตุหมายเลข 5 อ ผสานกับการทุจริตและการกำกับดูแลที่ไม่ชอบธรรมในประเทศที่เกี่ยวข้องรวมทั้งในจีนเอง กำลังบ่อนทำลายการป้องกันที่มีศักยภาพ

การรั่วไหลของไม้พะยูนในประเทศลาว ตลาดมืดและการจัดประมูลเถื่อน

กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 เจ้าหน้าที่สืบสวนของ EIA ได้ไปเยือนปากเซ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าไม้พะยูนที่ลาวใต้ ติดกับชายแดนไทย และเจ้าหน้าที่ EIA ยังได้พบกับพ่อค้ารวมถึงพ่อค้าคนกลางในกรุงเวียงจันทน์ เมืองหลวงของลาวอีกด้วย

ที่ปากเซ สายสืบของ EIA ได้พบกับนาย Ouyang จากบริษัท Shanghai Hongxu International Trading (Hongxu) ซึ่งเป็นบริษัทที่มาจากประเทศลาวเมื่อกลางปี พ.ศ. 2556 จากแรงจูงใจของความมั่งคั่งที่เกิดจากความรุ่งเรืองของการค้าไม้พะยูนบริษัทนี้ขยายตัวจากบริษัทที่อยู่ในเวียดนาม ซึ่งคอยจัดหาไม้พะยูนและไม้ชิงชันสำหรับแปรรูปในประเทศและส่งออกไปยังจีนในรูปแบบของวัตถุดิบ Ouyang ยอมรับว่า บริษัท Hongxu ได้ “มาเข้าไป” เพราะเท่าที่เห็น ไม้พะยูนนั้นได้ถูกลักลอบขนออกจากป่าของลาวไปหมดแล้ว

Ouyang อธิบายต่อว่า “ตอนนี้ ยิ่งตัดเท่าไร ขนาดของไม้พะยูน [ไทย] ที่ลาวนั้นเล็กลงทุกที ส่วนไม้ใหญ่ที่มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 20 ซม. หรือมากกว่านั้นส่วนใหญ่จะลักลอบขนมาจากเมืองไทยทั้งหมด”

ระยะทางที่ใกล้กับชายแดนไทยและกัมพูชาคือ คุณสมบัติสำคัญของปากเซ ในฐานะศูนย์กลางการค้าไม้พะยูน พ่อค้าอื่นๆ ในเมืองนี้มีความเห็นคล้ายๆ กันว่ากว่า 60 เปอร์เซ็นต์ของไม้พะยูนที่ขายอยู่ในประเทศลาวนั้นมาจากประเทศไทย

หลังจากที่ไม้พะยูนได้ขึ้นทะเบียนกับ CITES แล้ว บริษัทท้องถิ่นหลายแห่งรวมไปถึง Hongxu ได้ประสบความสำเร็จและกำไรจากการที่สินค้าถูกยึดไว้โดยมีจุดหมายปลายทางที่ประเทศจีน Ouyang อธิบายว่า ในปีที่ผ่านมา บริษัท Hongxu ได้ลองเสี่ยงซ่อนท่อนไม้พะยูนภายในสินค้าเครื่องเรือนและทำการสำแดงเท็จ มีสินค้าเพียงตู้เดียวจากสามตู้ที่ไปถึงประเทศจีนได้สำเร็จและได้ขายในตลาด Guanlan ในเมืองเซินเจิ้น ไม้ที่เหลือถูกเก็บไว้ที่โกดังในฮ่องกงจนกว่าจะมีการรับรองการขนส่งไปยังประเทศจีนหรือจนกว่าจะสามารถหาผู้ซื้อในฮ่องกงได้

บริษัทแบบเดียวกับ Hongxu อาจจะเข้ามาทำตลาดซ้ำ แต่ก็สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว Ouyang อธิบายต่อไปว่า Hongxu เบนความสนใจไปยังหงมู่ประเภทอื่น เช่น ไม้ชิงชัน (*Dalbergia bariensis*) ไม้ประดู่พม่า (*Pterocarpus macrocarpus*) ซึ่งมีการควบคุมการค้าน้อยกว่า

และไม้ชิงชันมีส่วนคล้ายคลึงกับไม้พะยูนไทยมาก และอยู่ในระดับราคาที่สามารถทำให้ตลาดเติบโตและทำกำไรอย่างมาก

ขณะที่ EIA ไปที่ปากเซนั้น มีรายงานว่า มีพนักงานของบริษัท Hongxu ที่กัมพูชา กำลังขนไม้ชิงชันน้ำหนัก 1,700 ตัน เพื่อส่งไปยังจีนผ่านทางเวียดนาม แม้ว่ารัฐบาลลาวจะออกกฎหมายห้ามซื้อไม้พะยูนจากชาวบ้าน ซึ่งทางสถานทูตจีนได้แจ้งสารต่อไปแล้วนั้น แต่ Ouyang ได้ยอมรับว่า บริษัท Hongxu ซื้อไม้ชิงชันเดือนน้ำหนัก 500 ตันจากชาวนาลาว และฝังไม้เหล่านั้นไว้ใต้โรงงาน ทั้งในและรอบเมืองปากเซ

พ่อค้าชาวจีนทั้งหมดที่ EIA ได้พบในลาว ต่างบอกว่า พวกเขาได้ไม้พะยูน ผิดกฎหมายจากชาวนา ทั้งซื้อตรงและซื้อผ่านนายหน้า สายสืบถูกพาไปพบกับนายหน้าคนหนึ่งที่บ้านของเขา ที่มีการป้องกันอย่างแน่นหนา บ้านนั้นตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำโขงและแม่น้ำสาขาริมถนนสาย 13 ทางตะวันออกเฉียงเหนือนอกเมืองปากเซ เครือข่ายระบบขนส่งทำให้เข้าถึงป่าคุ้มครอง 3 ผืนในบริเวณใกล้เคียงได้ง่าย แต่ก็ทำให้พื้นที่นี้เป็นประตูสำหรับผู้ลักลอบค้าของเถื่อนด้วยเช่นกัน

สายสืบได้เห็นพาหนะดัดแปลงไม่มีทะเบียนและฉาบกระจกสีดำเข้าออกในบริเวณบ้านพร้อมกับไม้พะยูนเดือนจากลาว รวมไปถึงไม้ที่ลักลอบนำเข้ามาที่ลาวจากเมืองไทยและกัมพูชา คาดการณ์ว่า มีไม้พะยูนราว 20 ตันเรียงรายรอบที่พัก Ouyang ยืนยันว่า มีนายหน้าแบบนี้อีกหลายรายอยู่ในพื้นที่ ค่าไม้หนึ่งม้วนมีค่าหลายชนิด ซึ่งทั้งหมดจะถูกขายไปยังโรงงานของคนจีนในพื้นที่แต่จะไม่มีการจ่ายเงินจนกว่าวัสดุจะไปถึงที่หมายอย่างปลอดภัยโดยไม่ถูกตรวจยึด

ตลาดมืดไม้พะยูนที่ประเทศลาวนั้นเป็นแค่ส่วนหนึ่งของภาพใหญ่เท่านั้น มันจะถูกเติมโดยการค้าไม้พะยูนเถื่อนที่ยึดมาได้จากเจ้าหน้าที่รัฐและนำออกขายในงานประมูล ธุรกิจนี้ควบคุมโดยคนที่มีเครือข่ายทางการเมืองจำนวนหนึ่งกับพรรคพวก

ช่วงที่อยู่ในปากเซ EIA ยังได้ร่วมประชุมกับ Ouyang ซึ่งในการประชุมนี้ บริษัท Hongxu พยายามปกปิดอกไม้ชิงชันเถื่อนที่มีอยู่โดยการซื้อ “วัสดุโคเวตา” จากสำนักงานใหญ่ของกองทัพลาวในจำปาสัก ในระหว่างที่ EIA ได้เยี่ยมเขตทหาร มีไม้พะยูนปริมาตร 7 ลบ.ม. ขายในราคา 13,500 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน เป็นเรื่องน่าขันที่ในความเป็นจริงแล้ว วัสดุโคเวตาเหล่านี้คือไม้ที่ยึดมาจากชาวบ้านและจากนายหน้า โดยไถ่ราคาสูงกว่าราคาตลาดถึง 3 เท่า ส่วนใหญ่แล้วจะขายให้เฉพาะพ่อค้า

หน้าตรงข้าม:

เจ้าหน้าที่ของกองทัพนายหนึ่งที่ปากเซ ประเทศลาวแสดงไม้พะยูนเพื่อการค้าที่ยึดมาได้ น้ำหนัก 7 ตัน ซึ่งพร้อมสำหรับการขายประมูลของทางกองทัพ ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557

ซ้ายบน:

กองกำลังผสมในปากเซ ประเทศลาว ที่ซึ่งผู้ตรวจสอบของ EIA ได้ตรวจไม้พะยูนเพื่อการค้าที่ยึดได้

ขวาบน:

การประมูลไม้ท่อนที่ยึดมาได้ของกองทัพลาว หรือที่รู้จักในชื่อ “วัสดุโคเวตา” พร้อมกับเอกสารที่ผู้ค้าใช้ในการสวมต่อไม่ผิดกฎหมายอีก 5 ครั้ง

บน:

มีการโค่นไม้พะยูนแบบผิดกฎหมายในประเทศลาว กัมพูชา และไทย เพื่อการค้าที่โกดังสินค้าของนายหน้าคนหนึ่งในปากเซ ประเทศลาว วัสดุเหล่านี้โดยส่วนใหญ่ส่งขายไปยังโรงงานเฟอร์นิเจอร์ของคนจีนในประเทศลาว

การสืบสวน (ต่อ)

ชาวจีนหรือเวียดนาม ไม้หุงต้มที่ถูกยึด อาจปลูกในประเทศลาวหรือว่า ยึดมาจากพ่อค้าที่ลักลอบขนมาจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ไทย กัมพูชา

อย่างไรก็ตาม เพราะวัสดุไคเวตามาพร้อมเอกสารของทางการ พ่อค้าหุงต้มเดือนจึงพิจารณาถือว่าการประมูลเป็นหนทางสำคัญในสร้างความถูกต้องให้แก่ไม้เถื่อน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นต่อการปฏิบัติการในลาว ในที่สุด บริษัท Hongxu ก็ซื้อไม้ชิงชันเดือนน้ำหนัก 80 ตันจากกองทัพได้สำเร็จ ซึ่งสามารถช่วยในการติดตามเจ้าหน้าที่ได้ เมื่อมีการตรวจสอบสต็อกไม้เถื่อนที่มีอยู่

พ่อค้าที่ EIA ที่พบในลาวบอกว่า แต่ละต้นของไม้ที่ระบุในเอกสารการประมูลสามารถใช้ฟอกไม้ที่ค้าในประเทศได้ 5 ตัน Ouyang บอกว่า เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ตรวจสอบโรงงานในท้องถิ่นส่วนใหญ่ จะรับสินบนเพื่อเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ เมื่อมีการนำเอกสารการประมูลมายอมไม้เถื่อนกลายเป็นไม้ถูกกฎหมาย ซึ่งเป็นวิธีที่ Ouyang เองก็ทำอยู่เช่นกัน

Ouyang ยอมรับอีกว่า เขาได้ฝังไม้ชิงชัน 200 ตันที่ซื้ออย่างผิดกฎหมายจากพ่อค้าท้องถิ่นไว้ใต้โรงงานแห่งหนึ่งของเขา การซื้อไม้ที่ยึดได้จากการประมูลของกองทัพ จะทำให้เขาขาดไม้บางส่วนขึ้นมาได้ โดยการใช้เอกสารการประมูลทำให้การลำเลียงไม้เป็นไปอย่างถูกกฎหมาย เขายังบอกด้วยอีกว่า ข้อมูลพวกนี้มาจากเส้นสายภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพวกเขาเคยแนะนำช่วงที่ปลอดภัยในการส่งออกตู้คอนเทนเนอร์บรรทุกไม้หุงต้มอีกด้วย

การซื้อไม้ของบริษัท Hongxu จากกองทัพ ได้ดำเนินการผ่านนายหน้าหญิงชาวลาวที่ชื่อ Chantone Lattavong เธอได้รับการแนะนำตัวว่าเป็นญาติของผู้ว่าราชการจังหวัดจำปาสักและเป็นหลานสาวของผู้บัญชาการทหารในท้องถิ่น หญิงชาวลาวคนนี้เรียกตัวเองว่า เสี่ยวหวัง Xiao Wang เธอพูดภาษาจีนกลางได้คล่องแคล่ว และทำหน้าที่เป็นล่ามในการประชุม หัวทำงานกับบริษัทจีนบริษัทหนึ่ง เธออ้างว่าเป็นหนึ่งในบริษัทใหญ่ที่สุดในปากเซ ซึ่งก็ทำการค้าผ่านทาง Chantone เช่นเดียวกัน ตามที่ Wang ได้เล่ามา หลายหน่วยงานรัฐของลาว เช่น กระทรวงเกษตรป่าไม้ (Ministry of Agriculture and Forestry - MAF) และกระทรวงอุตสาหกรรม

© EIA

และพาณิชย์ (Ministry of Industry and Commerce - MIC) รวมไปถึงกองทัพที่จำปาสักและจังหวัดใกล้เคียงได้ร่วมกันจัดประมูลไม้ที่ยึดมาได้ รวมถึงไม้พะยุงไทยด้วย ลินค่านี่เป็นสิ่งที่ต้องการมาก และจำนวนสต็อกที่มีก็จะถูกขายหมดก่อนการประมูลจะเริ่มขึ้นด้วยซ้ำ Chantone ได้ใช้เส้นสายในครอบครัว เพื่อซื้อสินค้าที่มีอยู่ทั้งหมดจากกองทัพในราคาถูก ซึ่งบริษัท Hongxu ต้องซื้อต่อมาจากเธออีกทอดหนึ่ง ได้ยินมาว่า Chantone เป็นนายหน้าจัดการเรื่องแบบนี้มานานกว่าสองทศวรรษแล้ว

การหลบเลี่ยงโดยการเพิ่มมูลค่า

เพื่อหลบเลี่ยงทั้งการห้ามส่งออกท่อนไม้ของลาวและทั้งบัญชีรายชื่อของ CITES พ่อค้าไม้พะยุงและคนที่เกี่ยวข้องกับหุงต้มผู้อื่น ๆ นั้น จะดำเนินการ “แปรรูป” ไม้ชิ้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นการแตงลายเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ปลายแผ่นไม้ เพื่อที่จะส่งออกเป็นสินค้ากึ่งแปรรูป เมื่อสินค้าส่งถึงประเทศจีนแล้ว ปลายไม้นั้นจะถูกตัดทิ้ง เพื่อจะขายหรือทำให้เป็นวัสดุอีกครั้ง

พ่อค้าหุงต้มไม่ได้หวังจะสร้างอุตสาหกรรมระยะยาวที่ประเทศลาว ตลาดการเข้าโรงงานที่สดใสนั้นทำให้เกิดเครือข่ายพ่อค้าเถื่อนชาวจีนและเวียดนามที่พร้อมปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา เครือข่ายนี้มองหาช่องทางการส่งออกวัสดุที่ยังไม่แปรรูป ข้อพิจารณาหลักในการเข้าโรงงานก็คือ เส้นสายของเจ้าของโรงงานกับเจ้าหน้าที่รัฐ เมื่อทำการตรวจเอกสารด้วยเหตุนี้จึงมีการเสนอให้เข้าโรงงานไม้ของน้องชายของ Chantone เพื่อใช้เส้นสายในการหลบเลี่ยงกฎหมาย หรือใช้เงินโกดังเก็บวัสดุที่หาอย่างผิดกฎหมายโดยใช้เอกสารไคเวตาและวัสดุบุงหน้า

มีโรงงานประเภทนี้แห่งหนึ่งในปากเซ เจ้าของคือบริษัทชื่อ Jidipeng เป็นเจ้าของ พ.ศ. 2550 บริษัทนี้ได้ถูกควมรวมธุรกิจบางส่วนโดยบริษัทจำกัดสัญชาติจีนที่ชื่อ Beijing Yixi Technology หรือรู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า บริษัท Laoshi Hongmu ในช่วงที่เจ้าหน้าที่สืบสวน EIA อยู่ที่ปากเซ ได้พบชายชื่อ Chen Xinghua จากบริษัท Laoshi เขาบอกว่าบริษัท Jidipeng และบริษัท Laoshi เป็นคู่ค้าค้าไม้พะยุงและหุงต้มผู้อื่น ๆ ป้อนโรงงานเครื่องเรือนขนาดใหญ่หลายแห่งในตลาดจีน รวมไปถึงค้าไม้ปริมาณ 100 ตัน เป็นอย่างน้อยให้แก่บริษัท Liang Tian Hong ซึ่งเป็นบริษัทเครื่องเรือนในมณฑลฝูเจี้ยน ว่ากันว่าบริษัทนี้ถือว่าเป็นหนึ่งในบริษัทผู้ซื้อรายใหญ่ที่สุดรายหนึ่งในปากเซ

Chen รู้ว่าการขึ้นทะเบียน CITES ส่งผลกระทบต่อการค้า เพราะมีการปิดชายแดนลาวอยู่เป็นระยะ ๆ และผู้ติดต่อรายรายที่เคยมีส่วนร่วมในการขนไม้พะยุงออกจากลาวก็ไม่ยอมเสี่ยงอีกต่อไป เขาบอกว่า ที่ลาวมี “ผู้อุปถัมภ์” ในท้องถิ่นที่รับรองการขนไม้จากลาวไปยังฮ่องกงได้ แต่ถึงกระนั้น พวกเขาเองก็ยังไม่สามารถทำการส่งสินค้าในระหว่างมิถุนายนถึงตุลาคม พ.ศ. 2556 และหลังจากที่ต้องรอเป็นเวลานาน ตู้คอนเทนเนอร์สินค้า 2 ตู้ของ บริษัท Laoshi เพิ่งไปที่ฮ่องกงเมื่อเดือนพฤศจิกายนนี้แล้ว ในตอนนี้ Laoshi ได้สร้างโรงงานใหม่ในปากเซ ซึ่งเน้นไปที่การส่งออกไม้ชิงชัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะข้อจำกัดใหม่ที่มีขึ้น แต่ส่วนใหญ่แล้ว เป็นเพราะไม้พะยุงที่ประเทศลาวนั้นไม่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ เพราะได้ถูกตัดไปหมดแล้ว

Chen บอกว่า ธุรกิจไม้ชิงชันของบริษัท Laoshi ในประเทศลาวนั้นเกี่ยวข้องกับการซื้อไม้ชิงชันจากกลุ่มมอดไม้และนายหน้า เขายืนยันว่า โรงงานได้ใช้สินค้าที่ประมูลมาจากรัฐบาลมาบ่งหน้าในการฟอกไม้เถื่อนที่มีอยู่ สินค้าเหล่านั้นก็จะถูก “แปรรูป” ให้เป็นเครื่องเรือนกึ่งแปรรูปที่ทำมาจากแผ่นไม้ และส่งออกไปยังเมืองจีนโดยจะนำไปทำใหม่ให้เป็นวัสดุดิบสำหรับเครื่องเรือน

© EIA

เส้นทางลำเลียงสินค้าในเวียดนาม

เวียดนามมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการขนส่งไม้พะยุงจากลาว ไทย และกัมพูชา เพื่อส่งไปยังจีน ผ่านเส้นทางหลัก 2 สาย คือ ทางทะเลจากท่าเรือ เช่น จากดานังสู่ฮ่องกง หรือทางบกผ่านทางชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ติดกับจีน

ดงฮา

ดงฮา เมืองหลวงของจังหวัด Quang Tri เป็นศูนย์กลางการค้าไม้ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในเวียดนาม อยู่ห่างจากลาวาว หนึ่งในจุดผ่านแดนชายแดนกัมพูชา 6 แห่งของชายแดนลาวและเวียดนาม เพียงขับรถไปทางตะวันออกไม่นาน ขณะที่การขนส่งไม้จำนวนมาก รวมถึงไม้พะยุงเกือบจะขนส่งผ่านจุดผ่านแดนลาวาว การขนส่งไม้ที่จำนวนน้อยกว่า จะขนส่งทางจักรยานยนต์และรถโดยสารขนาดเล็กที่ปิดกระจกทึบและไม่มีเลขทะเบียน โดยจะใช้ถนนเส้นด้านหลังและทางแม่น้ำ เพื่อหลบหลีกการข้ามชายแดนอย่างเป็นทางการมกราคม พ.ศ. 2557 ลือมวอลชนเวียดนามได้บันทึกการลักลอบขนไม้พะยุงเข้ามาทางพื้นที่ติดกับชายแดนเมืองลาวาว และสามารถหลบเลี่ยงเจ้าหน้าที่ได้ เพราะมีการคุ้มกันจากกองทัพ⁵⁸

เมื่อเจ้าหน้าที่ EIA ไปเยือน ดงฮา กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 บทบาทของเมืองนี้ต่อการค้าไม้พะยุงเกือบนั้นได้แสดงให้เห็นชัดเจนมากเช้าของวันหนึ่ง เจ้าหน้าที่ EIA เห็นไม้พะยุงกว่า 400 ตันในโกดัง 3 แห่งที่นิคมอุตสาหกรรม Ai Tu

ผู้จัดการของโกดังแห่งหนึ่งในสาม ที่บริษัทจำกัด Ngoc Anh เป็นเจ้าของ บอกกับเจ้าหน้าที่สืบสวนว่า เพิ่งได้ไม้พะยุงขนาดใหญ่หนักรวม 80 ตันจากลาวเมื่อไม่นานมานี้ และครึ่งหนึ่งถูกขายให้กับลูกค้าชาวจีนไปแล้ว ผู้จัดการอธิบายถึงการที่ท่อนไม้ซุงของบริษัท Ngoc Anh จะถูกลำเลียงไปยังท่าเรือดานัง ก่อนจะส่งต่อไปยังฮ่องกง ผู้ซื้อชาวจีนจะทำการตรวจสอบท่อนซุง และเมื่อการตกลงกันเรียบร้อย จะมีการจ่ายเงินผ่านทางบุคคลที่อยู่ในเมือง Mong Cai ซึ่งเป็นศูนย์กลางการลักลอบค้าไม้ในชายแดนของเวียดนามที่ติดกับเมียนมาร์ ถึงแม้ผู้จัดการได้พูดถึงความล่าช้าในการเคลื่อนย้ายไม้ค้ำเช่นไม้พะยุงจากฮ่องกงไปยังจีนแผ่นดินใหญ่ แต่โดยทั่วไปแล้วสินค้ายังสามารถผ่านไปได้ เพราะการช่วยเหลือของเอกสารการนำกลับของ CITES จากเวียดนาม

© Lao Dong News

หน้าตรงข้าม:

ญาติผู้หนึ่งของเจ้าแขวงจำปาศักดิ์ Chantone Lattanvong (ขวา) นายหน้าค้าไม้ระหว่างกองทัพในปากเซและลูกค้าจากประเทศจีนและเวียดนาม

บนสุด:

ผู้ตรวจสอบของ EIA ตรวจไม้พะยุงมากกว่า 400 ตันในโกดังเพียง 3 โกดังในสองมาประเทศเวียดนาม มีการนำเข้าไม้พะยุงดังกล่าวหลังจากที่มีการควบคุมของ CITES

บน:

ผู้ลักลอบนำของเถื่อนขนย้ายไม้พะยุงข้ามแม่น้ำ Sepon ซึ่งแบ่งเขตแดนประเทศลาวและเวียดนาม

การสืบสวน (ต่อ)

© EIA

© EIA

© EIA

จาก ดงก็ ถึง ลางเซิน

ใกล้บริเวณตลาดนอกของกรุงฮานอย เมืองหลวงของประเทศเวียดนาม มีหมู่บ้านชื่อ ดงก็ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการแปรรูปไม้แบบพื้นเมือง และยังมีบทบาทสำคัญเป็นช่องทางให้ไม้พะยุงเถื่อนไหลเข้ามาไปยังประเทศจีน ตลาดการค้าไม้ที่เรียงรายอยู่ริมถนนทำให้ผู้ซื้อสามารถเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบ และจัดการการขนส่งไปยังประเทศจีนได้เอง โดยไม่ต้องเดินทางไปยังพื้นที่ต้นทาง

EIA ได้ไปเยือนเมือง ดงก็ เมื่อปลายตุลาคม พ.ศ. 2556 หนึ่งอาทิตย์ หลังจากที่เวียดนามได้บังคับใช้บัญชีรายชื่อของ CITES เห็นได้ชัดทันทีว่า บัญชีรายชื่อนั้นไม่ได้มีผลต่อการไหลเข้ามาของไม้พะยุงในพื้นที่ ผู้ค้ารายหนึ่งเสนอไม้พะยุงที่มาจากประเทศลาวน้ำหนัก 1,000 ตันต่อเดือนให้กับเจ้าหน้าที่สืบสวนของ EIA และพ่อค้าชาวจีนก็ยังคงหลั่งไหลเข้ามาในพื้นที่ เพื่อที่จะซื้อไม้ในจำนวนมากถึง 100 ตันต่อเที่ยว

ดูเหมือนว่าลาวจะเป็นแหล่งไม้พะยุงเพียงแหล่งเดียวที่พบได้ใน ดงก็ และตลาดใกล้เคียง ในโกดังแห่งหนึ่งที่ตั้งไปด้วยท่อนซุง แม้อีกรายหนึ่งชี้ให้เห็นถึงตราสัญลักษณ์อย่างเป็นทางการของทางการลาว ซึ่งตกลงบนไม้จำนวนหนึ่ง เรอบอกว่า เป็นวัสดุควาตที่ “ถูกกฎหมาย” ในขณะที่ไม้พะยุงส่วนใหญ่ในโกดังจะไม่มีเครื่องหมายและลักลอบนำออกมาจากลาว

มีรายงานว่า หลังจากที่ไม้พะยุงได้ถูกขึ้นทะเบียน CITES แล้ว ไม้พะยุงที่ไหลออกจากประเทศเวียดนามได้ถูกสกัดกั้นโดยเจ้าหน้าที่จีน เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการควบคุมทางชายแดนของทางการจีน ผู้ค้าได้ใช้บริการของบริษัทโลจิสติกส์ในพื้นที่ ว่ากันว่าบริษัท Truong Giang Logistics (รู้จักในอีกชื่อหนึ่งว่า “999”) เป็นบริษัทที่เชี่ยวชาญในการลักลอบขนส่งไม้พะยุง

เจ้าหน้าที่สืบสวนของ EIA ซึ่งปลอมตัวเป็นผู้ซื้อ ได้พบกับนาย Li จากบริษัท 999 เขาบอกว่าถึงแม้เจ้าหน้าที่จีนนั้นจะควบคุมอย่างเข้มงวด แต่ทางการเวียดนามกลับไม่ได้เป็นเช่นนั้น เขาเสริมอีกว่าบริษัท 999 ยังสามารถหลบเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ชายแดนได้ เพราะเส้นสายของบริษัทกับเจ้าหน้าที่นั่นเอง “เจ้านายของเราได้กว้านซื้อสิทธิผ่านไว้ตลอดเส้นทางแล้ว” Li กล่าว “เจ้านายทรงอิทธิพลและอำนาจมาก จะพูดว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งในขบวนการเลยก็ว่าได้”

บริษัท 999 ยื่นข้อเสนอในการขนย้ายไม้พะยุงหลายร้อยตันไปยังจีนทุกเดือน ด้วยอัตราค่าธรรมเนียมขนส่งราคา 2 ดอลลาร์สหรัฐต่อ 1 กิโลกรัม การขนส่งจะเป็นการเคลื่อนน้ำหนักลงรถบรรทุก น้ำหนักสูงสุดไม่เกิน 3 ตันต่อคัน และใช้สินค้าถูกกฎหมายบังหน้า Li บอกว่า การส่งออกไม้จะต้องใช้เอกสารที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่มีหุ้นส่วนในบริษัทนี้เป็นผู้ออกให้

หลังการพบปะกันครั้งแรกผ่านไป เจ้าหน้าที่ EIA ได้กลับไปยังสำนักงานของบริษัท 999 เพื่อพบกับเจ้าของบริษัทที่ชื่อ Aqiang หรือ Cuong ระหว่างการพบปะกันนั้น นาย Aqiang กำลังนำเงินสดจำนวนมากใส่ถุง ขณะที่ลูกจ้างของเขาอำพรางไม้พะยุงในถุงกระสอบ เพื่อเตรียมส่งออก เขามีท่าทางมั่นใจในความสามารถขนส่งไม้เถื่อนข้ามชายแดนอย่างมาก จนเสนอจะคืนเงินเต็มจำนวนหากสินค้าใดถูกเจ้าหน้าที่ตรวจยึดได้ นาย Aqiang ยังเป็นเจ้าของบริษัทขนส่งอีกหลายแห่ง และทำการขนย้ายไม้ข้ามชายแดน โดยเฉลี่ย 7 คันรถบรรทุกทุกวัน

ภายนอกสำนักงาน 999 เจ้าหน้าที่ EIA ได้พบกับหญิงชาวจีนคนหนึ่งกำลังเขียนชื่อตัวเองลงบนท่อนไม้พะยุง Huang Lihong ลงทุนซื้อไม้พะยุงเป็นเงินจำนวน 160,000 ดอลลาร์สหรัฐ เพื่อส่งมอบบริษัท Tianxi Traditional Furniture ของเธอ ที่อยู่มณฑลฝูเจี้ยน เธอเข้ามาหาไม้ในเวียดนามเป็นครั้งแรก และเพื่อเป็นการทดลอง เธอได้ใช้บริการของ 999 เพื่อส่งไม้ซุงไปยังประเทศจีน สองสัปดาห์ถัดมาเจ้าหน้าที่สืบสวนได้พบกับ Lihong อีกครั้งซึ่งงานแสดงสินค้าหงมู่ในประเทศจีน เธอยืนยันว่า ไม้ซุงทั้งหมดถึงประเทศจีนอย่างปลอดภัยดี และยังได้แสดงความตั้งใจที่จะกลับไปดงก็ เพื่อหาไม้เพิ่มอีก

ปลายทางที่จีน

แม้มีการแปรรูปไม้ใน ดงก็ อยู่บ้าง แต่ไม้พะยูนส่วนใหญ่ที่ถูกตัดจากลาวและส่งเข้ามาที่เวียดนามจะถูกส่งตรงไปยังจีนเท่านั้น

Pingxiang

เจ้าหน้าที่สืบสวนของ EIA ได้ตามรอยการลักลอบขนไม้จาก ดงก็ ซึ่งห่างจาก ลางเซิน ไปทางเหนือเป็นระยะทาง 160 กิโลเมตร แม้มีจุดข้ามแดนเข้าจีนอยู่ 2 จุด คือ Puzhai และจุดผ่านแดนมิตรภาพ แต่เจ้าหน้าที่โลจิสติกส์ได้บอกกับทาง EIA ว่าส่วนใหญ่แล้วรถบรรทุกที่ขนไม้พะยูนเกือบจะข้ามผ่านเส้นทางรองหรือ “bianmao” ซึ่งสลับข้ามชายแดนที่เป็นภูเขา

ที่ด่าน Puzhai เจ้าหน้าที่ EIA ได้เฝ้าสังเกตการณ์รถบรรทุกหลายสิบคันที่เต็มไปด้วยเครื่องเรือนไม้หุงที่ข้ามฝั่งมาทุกวัน สินค้าถูกขนถ่ายลงที่ฝั่งประเทศจีน ณ ตลาดค้าหุงไม้ใกล้ชายแดน ซึ่งจะมีแรงงานฝีมือคอยทำการจัดการตกแต่งและขัดแต่งเครื่องเรือนแก่ตลาดท้องถิ่น ทั้ง Puzhai และเมืองชายแดนใหญ่ของ Pingxiang กลายเป็นศูนย์กลางการค้าปลีกสินค้าหุง

ด้วยเหตุนี้ ห้างสรรพสินค้าเครื่องเรือนจึงผุดขึ้นมาเป็นดอกเห็ด ซึ่งประกอบไปด้วยร้านขายสินค้าหุงระดับสูง เมื่อเจ้าหน้าที่ EIA ไปตรวจดูในห้าง พบว่ามีบางร้านเก็บซ่อนไม้พะยูนไว้ในกระสอบและวางแอบไว้หลังสินค้าเครื่องเรือน พนักงานในร้านบอกกับเจ้าหน้าที่ว่าเจ้านายของเธอเก็บสต็อกสินค้าเหล่านี้ไว้เสมอ ส่วนพนักงานอีกคนเสริมว่าการนำเข้าไม้เริ่มทำได้ยากขึ้น แต่ก็ยอมรับว่า เจ้านายของเธอยังคงจัดหาสินค้ามาได้อยู่ดี และมีทีมลูกจ้างเสาะหาไม้ในเวียดนามหลายทีมด้วย

ในภาคส่วนการค้าปลีกเครื่องเรือน ที่สินค้ามีการนำส่งมาจากศูนย์กลางการแปรรูปไม้ เช่น หมู่บ้าน Banjia ทางใต้ของเมือง Pingxiang ทางเจ้าหน้าที่ EIA ได้ไปที่นั่น เพื่อสืบทราบวิธีการต่าง ๆ ที่บรรดาบริษัทใช้เสาะหาแหล่งวัสดุ และค้นหาขอบเขตการค้าในไม้พะยูนที่แปรรูปที่มาจากเวียดนาม

เจ้าหน้าที่สืบสวนพบกับเจ้าของโรงงานที่จัดทำไม้พะยูนกึ่งสำเร็จรูปอย่างพิเศษโดยเฉพาะจากเวียดนาม ซึ่งจะนำไปขึ้นงานให้สมบูรณ์ในประเทศจีน บ่อนตลาดท้องถิ่นจีนเน้นคุณภาพงาน เจ้าของโรงงานอ้างว่า สินค้าไม้พะยูนอย่างน้อย 90 เปอร์เซ็นต์ ไม่ว่าจะเป็นไม้หุงหรือแบบกึ่งสำเร็จรูป ต้องลักลอบมาทาง bianmao ทั้งนี้ เพื่อเลี่ยงภาษีตามคำกล่าวของเขา โรงงานส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน Banja

หน้าตรงข้าม บนสุด:

ไม้พะยูนที่ถูกลักลอบนำข้ามเขตชายแดนประเทศเวียดนามกับจีนมักถูกอำพรางไว้ด้วยกระสอบป่านเพื่อป้องกันการตรวจพบ

หน้าตรงข้าม กลาง:

Aqiang (ขวา) ผู้นำคณะทั้งสามคนจากกลางซอน ประเทศเวียดนาม ยัดเงินสดจำนวนมากใส่ในกระเป๋า โดยได้รับมาจากการลักลอบนำไม้พะยูนข้ามไปยังประเทศจีน

หน้าตรงข้าม ล่าง:

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ข้อบัญญัติของ CITES มีผลตั้งแต่วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2556 ลูกค้าชาวจีนแห่ไปชุมนุมกันที่ดงก็ ในประเทศเวียดนาม เพื่อที่จะเสาะหาวัตถุดิบสำหรับการส่งออกไปยังประเทศจีนในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556

ล่าง:

ไม้พะยูนได้รับการแกะสลักกลายเป็นเฟอร์นิเจอร์ในดงก็ ประเทศเวียดนาม ก่อนที่จะส่งออกไปยังประเทศจีน ที่อยู่นอกขอบเขตการควบคุมของ CITES ในปัจจุบัน

ล่างซ้าย:

กลุ่มรถบรรทุกที่บรรทุกชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ไม้พะยูนกึ่งสำเร็จรูปและวัตถุดิบกำลังถ่ายสินค้าที่ตลาดไม้พะยูนภูเขา ประเทศจีน

ล่างขวา:

มีการซ่อนซ่อนไม้พะยูน ไม้แปรรูปและไม้แผ่นไว้ในกระสอบป่านและไม้แผ่นไว้ในกระสอบป่านเพื่อสนับสนุนการลักลอบขนออกประเทศเวียดนาม เพื่อการค้าที่ร้านค้าปลีกในบึงเซียง ประเทศจีน

© EIA

© EIA

© EIA

การสืบสวน (ต่อ)

© EIA

จะซื้อสินค้าถึงแปรรูปมากกว่าจะซื้อไม้ซุง เหตุผลหลักเป็นเพราะค่าแรงที่เวียดนามนั้นถูกกว่าของจีนมาก บัญชีรายชื่อของ CITES ไม่มีผลกระทบต่อรูปแบบของไม้ที่เขาซื้อเลย เพราะถึงอย่างไร สินค้าก็เป็นสินค้าเถื่อนอยู่ดี เขากล่าวว่าการบังคับใช้กฎหมายบริเวณชายแดนมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ แต่ส่วนใหญ่จะมาจากเจ้าหน้าที่ทางฝั่งประเทศจีน ไม่ใช่จากฝั่งเวียดนาม

เงิน

จาก Pingxiang เจ้าหน้าที่สืบสวน EIA เดินทางต่อไปทางตะวันออกไปยังเมืองเซินเจิ้น มณฑลกว่างตุง ซึ่งเป็นประตูสู่จีนแผ่นดินใหญ่ของไม้พะยูนที่มาจากฮ่องกง

ไม้หลายพันต้นจากเวียดนามเทียบท่าเรือในฮ่องกง กัมพูชาและไทยนั้นนับเป็นหนึ่งในตลาดค้าส่งไม้หมากหลัก 6 แห่ง ซึ่งบ่อนสินค้าให้โรงงานผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของเมืองที่กำลังเจริญเติบโตของจีน ตลาดเหล่านี้กระจุกตัวอยู่ในเมือง Guanlan เมื่อ EIA ได้ไปที่ตลาดค้าไม้หมากในเมือง Guanlan เมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ความตึงเครียดผู้ค้าไม้ก่อตัวอย่างเห็นได้ชัด ความตึงเครียดผู้ค้าไม้ก่อตัวอย่างเห็นได้ชัด

หลังถูกตรวจยึดไม้พะยูนตามท่าเรือในภูมิภาคหลายครั้งติดต่อกัน

ช่วงพฤษภาคมถึงสิงหาคม เจ้าหน้าที่ศุลกากรท่าเรือ Huangpu สถานที่สำคัญของการนำเข้าหมาก และที่ Wenjindu ได้เข้าจับกุมผู้ต้องหา 38 ราย จากแก๊งค์ลักลอบไม้เถื่อน 12 แก๊งค์ที่ได้รับรายงาน ในเดือนมิถุนายน สื่อมวลชนจีนรายงาน ว่า พ่อค้าไม้พะยูน 20 รายในมณฑลกว่างตุงถูกจับฐานทำการสำแดงเท็จ⁵⁹

แม้มีการตรวจยึดไม้ แต่ในตลาดค้าก็ยังมีไม้พะยูน ไม้ชิงชัน และไม้ประดู่คุณภาพสูงหลายพันต้นไว้ในสต็อก พ่อค้าส่วนใหญ่บอกว่า ไม่มีวิธีสลับไม้พะยูนใหม่ ๆ มาจากฮ่องกง แต่เสริมว่า เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพิ่งลงมือทำเรื่องที่สินค้าเข้าต่างหาก ไม่ใช่ตลาด

พ่อค้าบางรายมีสต็อกสินค้ามูลค่าสูง แต่ติดอยู่ที่ฮ่องกง และว่ากันว่า เพราะเหตุนี้ ราคาไม้ในจีนแผ่นดินใหญ่จึงขยับสูงขึ้นอีก มีการยื่นข้อเสนอขายไม้หน้าหนัก 8 ต้นในราคา 60,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อลูกบาศก์เมตรแก่เจ้าหน้าที่ของ EIA พ่อค้าแนะนำว่า โดยทั่วไป ซุงที่มีมูลค่าเท่านี้จะซื้อไปเพื่อลงทุนเท่านั้น แล้วจึงนำไปขัดเกลาคือ เลือบงา และเก็บไว้รอมูลค่าเพิ่มขึ้น

ไม้พะยูนส่วนมากที่ทำได้ในตลาดนั้น มาจากประเทศลาวและถูกส่งออกผ่านฮ่องกง ระยะทางที่ใกล้ของฮ่องกงและโครงสร้างพื้นฐานของท่าเรือเป็นเหตุผลหลักที่ตั้งตลาดไม้พะยูนในเซินเจิ้นไม่ใช่เพราะเป็นศูนย์กลางหลักในการแปรรูปหุง

เจ้าหน้าที่ EIA ได้ไปที่บริษัทโลจิสติกส์แห่งหนึ่งในมณฑลกวางตุ้ง เป็นบริษัทอำนวยความสะดวกทางการค้าจากประเทศฮ่องกง เพื่อจะดูว่าการขึ้นบัญชี CITES มีผลกระทบต่อการค้าของไม้พะยูนอย่างไร และพบว่าเพื่อตอบสนองข้อบังคับนี้ บริษัทโลจิสติกส์ได้หาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อไหลเวียนของสินค้าดำเนินต่อไปอย่างแน่นอน

เจ้าหน้าที่ EIA ได้พบกับบริษัท Tuobao Import Export ซึ่งได้ตกลงนำเข้าไม้พะยูนจากฮ่องกงสำหรับผู้ค้าที่อยู่ในกวางตุ้ง ก่อนหน้าที่จะมีการขึ้นบัญชี CITES Wang Jie เจ้าของบริษัท ยืนยันว่า การนำเข้าไม้พะยูนได้หยุดลงหลังพฤษภาคม พ.ศ. 2556 และในตอนนี้ การนำเข้าจะทำได้โดยการใช้ใบอนุญาตนำเข้าของ CITES ที่ออกให้โดยกรมป่าไม้ของจีน (China's State Forestry Administration – SFA) เท่านั้น และต้องใช้เอกสารอนุญาตส่งออกจากประเทศต้นทางประกอบการขออนุญาตด้วย

เมื่อเทียบกันแล้ว การนำเข้าไม้พะยูนในฮ่องกงกลับยังไม่มีปัญหาใด ๆ EIA ได้รับการยืนยันเรื่องนี้ในภายหลัง จากคณะทำงานฝ่ายปฏิบัติการ (Management Authority - MA) ของ CITES ที่ฮ่องกงว่า จนถึงกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 นี้ก็ยังไม่มีการบังคับใช้บัญชีนี้ Wang ได้อธิบายถึงการที่ฮ่องกงอนุญาตบริษัทประเภทเดียวกับของเขาให้สามารถนำเข้าสินค้าและขนขึ้นตู้สินค้าใหม่ได้ ก่อนจะดำเนินการส่งออกกลับไปยังประเทศจีน ซึ่งเป็นการทำให้แหล่งที่มาของสินค้าไม่ชัดเจน นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้กระทำการสำแดงเท็จและการหลบเลี่ยงข้อจำกัดของ CITES ได้อีกด้วย

Wang กล่าวว่า เขาได้นำเข้าไม้หุงพันธุ์ *Dalbergia retusa* ที่มาจากอเมริกากลางได้สำเร็จ และฝ่าฝืนข้อห้ามของ CITES โดยสำแดงเท็จว่าเป็นไม้ชนิด *D. bariensis* ซึ่งยังไม่ถูกควบคุมซึ่งทั้งสองชนิดมีความคล้ายคลึงกัน ทั้งสีและเนื้อไม้ เขากำลังมองหาช่องทางสำแดงเท็จไม้พะยูน หรือไม้กัททางลักลอบนำเข้า

บริษัทโลจิสติกส์ในกวางตุ้งมีส่วนพัวพันในการค้าไม้พะยูน บริษัทเหล่านี้ใช้ฮ่องกงเป็นสะพานเข้าสู่จีนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งเอกสารที่ไม่สมบูรณ์ทั้งหมดสามารถแต่งเติมแก้ไขหรือปรับให้ตรงความต้องการที่เข้มงวดของเจ้าหน้าที่ศุลกากรจีน

ข้อมูลศุลกากรแสดงให้เห็นถึงการสำแดงเท็จในวงกว้างของการขนส่งสินค้าระหว่างจีนและฮ่องกง ระหว่าง พ.ศ. 2555-2556 ฮ่องกงได้รายงานตัวเลขการส่งออกไม้หุงที่มีมูลค่าสูง ซึ่งมีปริมาณมากกว่าที่รายงานในการนำเข้าถึง 161,000 ลบ.ม. ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการสวมต่อไม้เถื่อนอย่างชัดเจน⁶¹

ศูนย์กลางที่ฮ่องกง

ข้อมูลการสืบสวนทั่วกลุ่มรัฐที่พบการกระจายของไม้พะยูนได้ชี้มายังฮ่องกงว่าเป็นเส้นทางหลักของสินค้าที่เข้าสู่จีนแผ่นดินใหญ่ เพื่อรวบรวมหลักฐานเจ้าหน้าที่สืบสวนของ EIA จึงเดินทางไปยังฮ่องกง เพื่อพบกับบริษัทโลจิสติกส์ที่มีส่วนร่วมในธุรกิจค้าไม้หุง

มีการพบปะมาดาม Lin นักธุรกิจหญิงผู้ระมัดระวังตัว ซึ่งมีฐานอยู่ที่จุดตรวจเซินเจิ้น-ฮ่องกง ก่อนที่เธอจะตัดบทการประชุม เธอแสดงให้เห็นถึงประสบการณ์อันโชกโชนในการขนส่งไม้พะยูน ไม่ซิงซัน และไม้ประดู่ไปจีน ซึ่งเธอทำการขนย้ายตู้คอนเทนเนอร์บรรจุไม้พะยูนจากฮ่องกงทางเรือไปยังท่าเรือใน Dongguan และเซินเจิ้น เธออ้างว่า ตู้คอนเทนเนอร์จากฮ่องกง จะมาเทียบท่าเรือไหนก็ได้ใน Dongguan ภายใน 3 วัน และเธอเสนอเงินชดเชยจำนวน 40,000 หยวน (6,500 ดอลลาร์สหรัฐ)

หน้าตรงข้าม:

ดาติเช็ง หงมู่ ซีทีในเมืองกวางลานของเซินเจิ้นอาจเป็นศูนย์กลางการค้าส่งไม้พะยูนที่ใหญ่ที่สุดในโลก

ล่าง:

กองไม้หุงพะยูนมีมูลค่าสำหรับ EIA มากกว่า 80,000 เหรียญสหรัฐต่อตัน ในเซินเจิ้น

ล่าง:

ท่าเทียบตู้สินค้าเซินเจิ้น ประเทศจีน

© EIA

© EIA

การสืบสวน (ต่อ)

ต่อต้าน หากเรือส่งสินค้าหยุดชะงัก ค่าธรรมเนียมขนส่งไม้พะยูนเข้าจีนตกอยู่ที่ 14,000 หยวน (2,300 ดอลลาร์สหรัฐ) ต่อตัน

Lin บอกว่าก่อนหน้านี้ เธอขนส่งไม้พะยูนโดยมีใบอนุญาตของ CITES พ่อค้าคนอื่น ๆ บอกเธอว่า สามารถทำใบอนุญาตส่งออกของ CITES ได้ที่เวียดนามในราคา 550 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อไม้หนึ่งลูกบาศก์เมตร และสามารถขอใบอนุญาตนำเข้าได้จากทางกวางโจวหรือปักกิ่ง Lin ลงความเห็นไว้ว่า ถึงฮ่องกงจะเป็นศูนย์กลางสำคัญในการรอกักไม้พะยูนเพื่อส่งออกและเอกสารต่าง ๆ ก็ปลอมแปลงได้หมด แต่การลักลอบก็ยังดำเนินต่อไปได้โดยทั่วหน้าขบวนการในจีนแผ่นดินใหญ่

เพื่อติดตามเบาะแสนี้ เจ้าหน้าที่ EIA เดินทางข้ามชายแดนกลับไปเซินเจิ้น และเข้าพบนาย Deng Changhua จากบริษัท เซินเจิ้น Zhongyihang Import-Export ที่สำนักงานของบริษัทในตลาดค้าหมูที่ชื่อ Guanlan ระหว่างการพบปะ นาย Deng บอกว่า บริษัทของเขาสามารถขนส่งตู้คอนเทนเนอร์บรรทุกไม้พะยูนเข้ามาในจีนได้อย่างถูกกฎหมาย โดยใช้ใบอนุญาตของ CITES ที่ได้มาจากลาว เขาบอกว่า ได้ใบอนุญาตจากรัฐบาลลาวโดยตรง ผ่านทางนักธุรกิจชาวจีนที่เดินทางไปเวียงจันทน์บ่อย ๆ การใช้ใบอนุญาตนี้ Deng สามารถขอใบอนุญาตนำกลับจากประเทศจีนผ่านทางเจ้าหน้าที่ในกวางโจว ซึ่งออกโดยคณะทำงานฝ่ายปฏิบัติการของ CITES ในปักกิ่ง ตามคำบอกเล่าของนาย Deng แสดงว่า บริษัท Zhongyihang เป็นหนึ่งในไม่กี่บริษัทที่ได้ใบอนุญาตประเภทนี้

ในช่วงเวลาที่ได้พบกันนั้น Deng ยังมีใบอนุญาตสำหรับไม้พะยูนไม้ที่พันคิวบิกเมตร (คิว) ซึ่งใบอนุญาตแต่ละใบครอบคลุมไม้ปริมาณสูงสุด 100 ลบ.ม. ค่าจ้างของ Deng ในการขนส่งไม้พะยูนไปยังประเทศจีนอยู่ที่ 16,000 หยวน (2,500 ดอลลาร์สหรัฐ) ต่อตัน

เช่นเดียวกับกับมาตาม Lin ในฮ่องกง นาย Deng บอกว่าเขาไม่ต้องใช้เอกสารใด ๆ สำหรับการขนย้าย สิ่งเดียวที่ต้องการคือ ตู้คอนเทนเนอร์สินค้าที่มาถึงฮ่องกง เขากล่าวว่า “สินค้าของคุณต้องมาฮ่องกง ถ้าสินค้ามาไม่ถึงผมก็ทำอะไรไม่ได้” ถึงจะมีใบส่งออกของ CITES ที่ได้มาจากลาว แต่ Deng ย้ำว่า เอกสารพวกนี้ใช้ได้สำหรับการย้ายสินค้าจากฮ่องกงมายังจีนเท่านั้น และพ่อค้าต้องรับความเสี่ยงในการขนส่งสินค้าจากลาวมาฮ่องกง ซึ่ง Deng ระบุว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องที่สุดในการขนย้ายสินค้า

ขั้นตอนเตรียมการที่สำคัญคือ การทำให้จำนวนสินค้ามีเท่ากับที่ระบุไว้ในใบอนุญาต เขากล่าวว่า “ผมต้องจัดหาไม้ให้ตรงกับปริมาณที่บอกไว้ ถ้าในเอกสารบอกว่า 50 ลบ.ม. แล้วในใบอนุญาตใบหนึ่ง สินค้ามีมากกว่า 50 ลบ.ม. มันกลายเป็นปัญหา... ผมจะมีพวกตู้คอนเทนเนอร์ในฮ่องกงที่เพิ่มลงไปให้ตรงกับของของคุณในใบอนุญาตใบเดียวกันได้ เพื่อใช้สำแดงกับทางศุลกากร”

ถึง Deng จะยืนยันกรณว่า เอกสารส่งออกจากออฟฟิศ CITES ของลาวเป็นเอกสารจริง แต่เห็นได้ชัดว่ามันไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับไม้ลื้อดใดลื้อตหนึ่งโดยเฉพาะตามที่ได้กำหนดไว้ภายใต้กรอบ CITES การออกใบอนุญาตได้ออกมาอย่างผิดกฎหมายเพื่อใช้อำนวยความสะดวกในการทำให้ไม้พะยูนชุดไหนก็ตามที่ผู้ครอบครองเลือกไว้เป็นของถูกกฎหมาย เป็นการละเมิดกฎหมายของ CITES อย่างแท้จริง

หลังจากการพบปะกัน Deng ได้ส่งเอกสารการนำกลับของ CITES ที่ออกที่เวียดนามเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 มาให้ทาง EIA ซึ่งครอบคลุมไม้พะยูนจากกัมพูชา ความชอบธรรมของใบอนุญาตนี้เป็นที่น่ากังขาอย่างมาก

วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2557 Deng ได้ส่งอีเมลถึง EIA พร้อมแนบรูปภาพใบอนุญาตส่งออกไม้พะยุงจำนวน 50 ลบ.ม. ของ CITES ประเทศลาว แก่บริษัทจำกัด Xiamen China Long Century Trading มีรายงานว่า บริษัทนี้มีโรงงานแปรรูปไม้อยู่ที่ลาว ดูเหมือนว่าการกล่าวอ้างของ Deng เรื่องการเข้าถึงใบอนุญาตเหล่านี้เพื่อสวมสิทธิไม่ผ่านการควบคุมของ CITES ในพื้นที่ชายแดนจีนจะเป็นเรื่องจริง

ในวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2557 EIA ได้แจ้งไปยังคณะทำงานฝ่ายปฏิบัติการของ CITES ประเทศลาว เน้นย้ำถึงความกังวลเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตส่งออกอย่างผิดกฎหมาย ตามที่ Deng ได้อธิบายไว้ และร้องขอข้อมูลเป็นทางการของใบอนุญาตส่งออกที่เคยออกจนถึงปัจจุบัน แต่ EIA ยังไม่เคยคำตอบกลับมา จนกระทั่งส่งรายงานฉบับนี้ตีพิมพ์ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 แล้วก็ตาม

หน้าตรงข้าม:

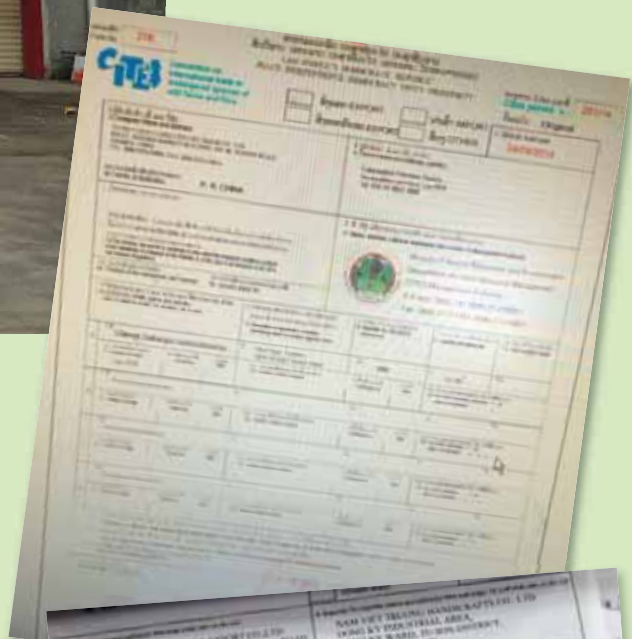
ไม้พะยุงของฮ่องกงจากประเทศลาวถูกเก็บไว้ในคลังสินค้าเอกชนในฮ่องกง หลังการบังคับใช้ข้อบัญญัติได้ป้องกันการนำเข้าสู่ประเทศจีนแผ่นดินใหญ่

ซ้าย:

พาดหัวข่าวเรื่องคลังเก็บไม้ซุงในตลาดayang ในกวางหลาน ประกาศว่า บริษัทดังกล่าวได้นำเข้าไม้ซุงผิดกฎหมาย

ล่าง:

มีการจัดเตรียมใบอนุญาตการส่งออก CITES จากประเทศลาว และใบอนุญาตส่งออกกลับ CITES จากเวียดนามไว้โดย Deng Changhua มีการใช้ใบอนุญาตทั้งสองอย่างมีขอบด้วยกฎหมายเพื่อนำมาดัดแปลงสำหรับใบอนุญาตนำเข้า CITES จากเจ้าหน้าที่ของจีน เพื่อที่จะสามารถนำเข้าจากฮ่องกงไปยังจีนแผ่นดินใหญ่

การขยายตัวที่ไม่สมเหตุผล ของอุตสาหกรรมหิงมู่

© EIA

บน:
แม้ว่าแต่ดั้งเดิมไม้หิงมู่จะแสดงถึง
มรดกทางวัฒนธรรมอันอุดมสมบูรณ์
ผู้เชี่ยวชาญบางท่านในประเทศจีนก็
เตือนว่าอุตสาหกรรมไม้หิงมู่สมัยใหม่
คุกคามขนบธรรมเนียม

อุตสาหกรรมหิงมู่สมัยใหม่และมรดกทางวัฒนธรรม
ของจีนมีความใกล้เคียงกันน้อยมาก การขยายตัว
แบบสุดโต่งในภาคส่วนนี้เมื่อทศวรรษที่ผ่านมา
เสี่ยงต่อการทำลายล้างพันธุ์ไม้ที่เป็นอัตลักษณ์ใน
วัฒนธรรมหิงมู่ดั้งเดิม ไม้พะยุงเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน
ที่สุดของภัยคุกคามนี้

มาตรฐานไม้หิงมู่แห่งชาติของจีน ได้บัญญัติชนิด
พันธุ์ไม้ไว้ 33 ชนิด ซึ่งมี 21 ชนิดพันธุ์พบได้ที่
ทวีปเอเชีย (ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง)
ที่อเมริกาใต้ 7 ชนิด และแอฟริกา 5 ชนิด
มาตรฐานนี้เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคชาวจีนเสียมากกว่า
ไม่ได้มีเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมจากสินค้าเถื่อนและ
ไม้ที่ยั่งยืนจากประเทศแหล่งกำเนิดเลย

จำนวนของไม้เหล่านี้ถูกทำลายอย่างเป็นขบวนการ
มากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการของ
ชนชั้นสูงฐานะมั่งคั่งในจีน ไม้พื้นเมืองจีนที่มีความ
นิยมเป็นอันดับหนึ่งคือ *D. odorifera* ซึ่งมีราคาสูง
ถึง 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่อคิวบิกเมตร แต่ไม้ชนิดนี้
ไม่มีเหลือในป่าธรรมชาติแล้ว⁽⁶⁴⁾ และด้วยเหตุนี้เอง
ไม้ชนิดนี้จึงเป็นสัญลักษณ์ของอุตสาหกรรมหิงมู่
ความต้องการในจีนที่พุ่งทะยานขึ้น โดยเฉพาะ
นับตั้งแต่ พ.ศ. 2552 ก่อให้เกิดกว้านตัดไม้หิงมู่
จากพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง อินเดีย มาดากัสการ์
อเมริกากลาง และแอฟริกา

ในแต่ละภูมิภาค การตัดและการเสาะหาไม้ที่ถูก
ขับเคลื่อนด้วยพ่อค้าชาวจีน ส่วนมีรูปแบบที่เหมือนกัน
ระดับของการตัดไม้ที่ยั่งยืนส่งผลให้เกิดกฎหมาย
คุ้มครองไม้ในประเทศขึ้น แล้วกฎหมายนั้นก็ถูกทำลาย
ลงโดยการลักลอบและการติดสินบนเจ้าหน้าที่บางคน
ในที่สุด เหล่าประเทศที่ได้รับผลกระทบก็ต้องขอ
ความช่วยเหลือผ่านทาง CITES ซึ่งเป็นเหตุให้มีไม้
ชนิดพันธุ์หิงมู่ 7 ชนิดขึ้นทะเบียนกับ CITES

เพราะกำไรอันมหาศาลจากการค้าไม้พะยุงบนท้อง
ประสิทธิภาพของกฎข้อบังคับระดับชาติ กอปรประเทศจีน
ไม่มีมาตรการควบคุมการนำเข้าไม้เถื่อนแต่อย่างใด
ประเทศต่างๆที่พบพันธุ์ไม้นี้จึงผลักดันให้เกิดการ
คุ้มครองระดับนานาชาติที่สนับสนุนโดย CITES⁶⁵

การเร่งอัดฉีดเงิน “ร้อน” เพื่อไล่ล่าไม้หิงมู่ที่มีจำนวน
น้อยนิดในประเทศที่มีการกำกับดูแลป่าหลวม
เป็นการเปิดโอกาสให้พ่อค้าสามารถกระทำความผิด
โดยไม่ต้องรับโทษใด ๆ ในประเทศที่ยากไร้และ
เสี่ยงต่อการเกิดความวุ่นวาย เช่น มาดากัสการ์ ลาว
เมียนมาร์ และเซเนกัล เรื่องนี้มีผลกระทบในวงกว้าง
และก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางการเมือง
ได้ด้วยซ้ำ

ปรากฏการณ์นี้ไม่ได้เป็นเพียงกรณีที่ชนชั้นเศรษฐี
ชาวจีนพื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมอันยาวนาน
สิ่งที่ขับเคลื่อนความต้องการที่ใหญ่ที่สุดสิ่งหนึ่งตั้งแต่
พ.ศ. 2552 คือ การแก๊งกำไรในตลาด ผลจากความ
ต้องการที่เพิ่มขึ้นและทรัพยากรที่ลดน้อยลงทำให้เกิด
ภาวะฟองสบู่ที่ขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเป็น
หายนะสำหรับประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดของไม้
คณะกรรมการไม้แดงของจีน ซึ่งเป็นองค์กรของ
อุตสาหกรรมนี้ได้ชี้ถึงแนวโน้มนี้ในการบริโภคซึ่งใช้
การลงทุนเป็นตัวนำ⁶⁶ ยิ่งหิงมู่มีน้อยลงเท่าไร
ราคาก็ยิ่งพุ่งสูงขึ้น วัฒนธรรมประเพณีอันยิ่งใหญ่
อันยาวนานของจีนจึงทำหน้าที่เป็นฉากหน้าใน
การแก๊งกำไรอันดุเดือด

บริษัท Yixi ที่ EIA ได้พบที่ปากเซ ในลาว ได้จัดตั้ง
กองทุนการลงทุนในจีน อนุญาตเฉพาะบุคคลฐานะดี
นำเงินสดมาลงทุนในเครื่องเรือนไม้พะยุงของกองทุน
บริษัทนี้ได้ดึงดูดเม็ดเงินกว่า 1.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
จนวางแผนที่จะลงทุนในไม้ชิงชันและไม้ประดู่ต่อไป
ในอนาคต

**“ไม้หิงมู่ยิ่งขาดแคลน
มากเท่าไร
ราคาก็ยิ่งสูงขึ้นไปมาก
เท่านั้น วัฒนธรรม
ประเพณี ที่มีจุดอ่อน
เป็นสิ่งที่ปิดบังการแก๊ง
กำไรที่พุ่งสูงขึ้น”**

© EIA

แม้มีหลักฐานว่า เรื่องนี้เป็นภาวะฟองสบู่และเป็นการทำลายล้างทรัพยากรอย่างเป็นระบบ แต่รัฐบาลจีนก็ยังสนับสนุนสิ่งจูงใจทางการเงินจำนวนมากเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมหมู่ จึงนำไปสู่การขยายตัวอย่างรวดเร็วของศูนย์กลางการแปรรูปและค้าปลีก ซึ่งมีโรงงานมากกว่า 3,000 แห่ง ที่ผลิตหมู่ในศูนย์กลางการค้า 25 แห่งยิ่งกระตุ้นความต้องการสำหรับทรัพยากรที่หายากชนิดนี้

ยกตัวอย่างเช่น ในเมือง Pingxiang รัฐบาลท้องถิ่นได้ให้เงินอุดหนุนและลดภาษี เพื่อสนับสนุนภาคธุรกิจหมู่ ในขณะที่ธนาคารรัฐก็ขยายวงเงินกู้ยืม 75 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นอย่างต่ำ⁶⁷ ส่งผลให้เพียงเมือง Pingxiang แห่งเดียวก็มีธุรกิจหมู่อยู่มากกว่า 2,000 แห่ง⁶⁸

ศูนย์กลางการค้าประเภทนี้ผุดขึ้นมาทั่วประเทศ เป็นการยืนยันว่า มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรผิดกฎหมายที่ถูกคุกคามใกล้สูญพันธุ์ ไม่มีเหตุผลชัดเจนเบื้องหลังของการลงทุนและการสนับสนุนของรัฐต่ออุตสาหกรรมนี้ ที่ทำลายห่วงโซ่อุปทานนี้

ขณะที่หมู่ดั้งเดิมมีรากเหง้ามาจากมรดกทางวัฒนธรรมอันรุ่งเรือง อุตสาหกรรมสมัยใหม่กลับกลายเป็นการคุกคามหมู่นี้เสียเอง ในที่ประชุมการค้าไม้นานาชาติที่นครเซี่ยงไฮ้ในมีนาคม พ.ศ. 2557 ผู้เชี่ยวชาญจากคณะกรรมการฟื้นฟูวัฒนธรรมของจีนกล่าวว่า สินค้าร่วมสมัยนี้ ไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีที่แท้จริง แต่เป็นการอวดฐานะ ตัวแทนจากภาคอุตสาหกรรมหลายราย เตือนว่า อุตสาหกรรมนี้อยู่ใน "ความโกลาหล" ซึ่งเป็นผลมาจากการไหลเข้ามาของเงินทุนของนักเก็งกำไร⁶⁹

มรดกทางวัฒนธรรมของจีนได้ทำลายมรดกทางธรรมชาติของหลายประเทศทั่วโลก ไม้พะยุงเป็นตัวอย่างที่เราเห็นได้ชัด ไม้ชนิดนี้จัดเป็นไม้หมู่ดั้งเดิม

© EIA

นับตั้งแต่หลายศตวรรษที่ผ่านมา แต่ถูกไล่ต้อนไปสู่ปากเหวแห่งการสูญพันธุ์เชิงพาณิชย์ เพราะความโลภและการเก็งกำไร

ขบวนการอาชญากรรมที่พัวพันการค้าไม้นี้ จะไม่เป็นกังวลแต่อย่างใดต่อเรื่องนี้ เพราะพวกเขานั้นได้เบนเป้าหมายไปยังชนิดพันธุ์หมู่ชนิดอื่นอย่างไม้ชิงชันเรียบริ้อยแล้ว

บทสรุป:

บริษัทชั้นนำอาเซียน หมู่ ซิตี ในบึงเซียง ซึ่งเป็นหนึ่งในตลาดที่ชำนาญมาก ตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างฉับพลันสำหรับสินค้าไม้หมู่ในประเทศจีน

บท:

แม้จะมีความคิดที่ว่าสินค้าไม้หมู่เป็นการลงทุนที่ล้ำค่าและเป็นสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมแต่ก็มีผู้บริโภคบางคนที่ตระหนักถึงธุรกิจสกปรกหน้าเลือดที่เป็นเบื้องหลังของการค้านี้

คำแนะนำ

ภาคี CITES ควรที่จะ

- สนับสนุนข้อเสนอใดๆที่จะลบหมายเหตุหมายเลข 5 จากบัญชีหมายเลข 2 ที่ลงรายชื่อสำหรับ *D.cochinchinensis* เพื่อให้แน่ใจว่าชิ้นส่วนและสินค้าทุกชิ้นได้รับการคุ้มครองจากการทำบัญชีรายชื่อ
- ชี้แจงเจ้าหน้าที่เลขานุการของ CITES เพื่อตรวจทานและตีพิมพ์รายงานจากประเทศในขอบเขตเรื่องการออกใบอนุญาตส่งออก CITES สำหรับ *D.cochinchinensis*
- ชี้แจงเจ้าหน้าที่เลขานุการของ CITES เพื่อที่จะไปรับผิดชอบภารกิจในการประเมินค่าและเสริมความแข็งแกร่งให้กับสมรรถนะการจัดการ CITES และเจ้าหน้าที่วิทยาศาสตร์ของเมียนมาร์เพื่อที่จะได้ตอบกับการคุกคามของการค้าที่กำลังจะเกิดขึ้นกับ *D.bariensis* และพันธุ์อื่นๆ

D.cochinchinensis ประเทศในขอบเขตทุกประเทศควรที่จะ

- ยื่นรายงานแสดงรายละเอียดประจำไปยังเจ้าหน้าที่เลขานุการ CITES เรื่องการออกใบอนุญาตส่งออก CITES สำหรับ *D.cochinchinensis* อันได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับใบอนุญาตที่ออกมีจำนวนเท่าใดสำหรับไม้ของปริมาณเท่าใด และกฎหมายที่ปรับใช้ได้รวมถึงคำชี้แจงที่จะมาอธิบายถึงการออกใบอนุญาต
- ตีพิมพ์การค้นพบที่ไม่เป็นผลเสียหาย ที่แสดงให้เห็นว่าใบอนุญาตส่งออก CITES ที่ออกมามีผลสอดคล้องกับคำสั่งสินค้าที่ได้รับการพิสูจน์อย่างมีหลักฐานได้อย่างไร
- ยื่นข้อเสนอสำหรับการใส่รายชื่อพันธุ์ไม้สวนชื่อไปยังเจ้าหน้าที่เลขานุการ CITES ยกตัวอย่างเช่น *D. bariensis* หรือ *P. macrocarpus* ในเรื่องบัญชี CITES หมายเลข 2 แบบโควตาศูนย์ ที่รอการพิจารณาให้เป็นการค้าที่ไม่เป็นผลเสียหายแบบสมบูรณ์ ที่อาจก่อให้เกิดปริมาณการค้าที่ยั่งยืนในอนาคต

คณะกรรมการประจำ CITES ควรที่จะ

- ชี้แจงเจ้าหน้าที่เลขานุการ CITES เพื่อที่จะรับหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานและการค้นพบที่ไม่เป็นผลเสียหายจากประเทศในขอบเขตของ *D.cochinchinensis* ดังที่อธิบายไว้ด้านบนเพื่อที่จะระบุว่าใบอนุญาตนั้นได้รับการพิสูจน์ตามหลักเกณฑ์การค้นพบที่ไม่เป็นผลเสียหายที่น่าเชื่อถือหรือไม่รวมทั้งเสาะหาการแบ่งชั้นคุณภาพจากประเทศในขอบเขตในเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของ *D.cochinchinensis* โดยที่ได้รับการยกเว้นโดยหมายเหตุหมายเลข 5 จาก CITES ในปัจจุบัน
- ชี้แจงเจ้าหน้าที่เลขานุการ CITES เพื่อที่จะจัดทราจรายงานของการตรวจสอบไปยังการประชุมที่จะจัดทราจรายงานของการตรวจสอบไปยังการประชุมที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการประจำ CITES ได้แก่ คำแนะนำสำหรับการปฏิบัติเพิ่มเติมหากต้องการ

ประเทศในขอบเขตของพันธุ์ไม้ทั้งหมด 33 ประเทศ

- ยื่นข้อเสนอสำหรับการใส่รายชื่อคลังเก็บพันธุ์ไม้ภายในประเทศทั้งหมดในมาตรฐานระดับชาติด้วยไม้ทั้งหมดของประเทศจีน ในเรื่องบัญชี CITES หมายเลข 3 (ยกเว้นพันธุ์ที่อยู่ในรายชื่ออยู่แล้ว) พร้อมกับโควตาศูนย์สำหรับการเก็บเกี่ยวและการค้า และจัดการการค้นพบที่ไม่เป็นผลเสียหาย เพื่อที่จะเป็นแนวทางให้กับการค้าอย่างถูกกฎหมายที่มีศักยภาพใดๆ ในอนาคตให้กับเจ้าหน้าที่เลขานุการ CITES

ประเทศจีนควรที่จะ

- ตั้งข้อห้ามตามกฎหมายที่ชัดเจนในส่วนของการนำเข้าก่อนไม้ซึ่งที่ผิดกฎหมาย
- จัดการควบคุมดูแลชายแดนที่มีประสิทธิภาพในเรื่องการนำเข้า *D.cochinchinensis*
- ให้ความมั่นใจว่าใบอนุญาตส่งออกและส่งออก CITES ทุกใบสำหรับ *D.cochinchinensis* ได้รับการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ควบคุม CITES ในประเทศที่เกี่ยวข้อง
- ระงับการออกใบอนุญาตนำเข้า CITES ทั้งหมดสำหรับ *D.cochinchinensis* จนกว่าสิ่งตีพิมพ์ของการค้นพบที่ไม่เป็นผลเสียหายจะพิสูจน์ว่าใบอนุญาตส่งออก CITES ที่ออกให้โดยประเทศในขอบเขตนั้นถูกต้อง
- ปรับปรุงอุตสาหกรรมไม้ทั้งหมดเพื่อสร้างความมั่นใจว่าอุตสาหกรรมนี้หยุดกระตุ้นความต้องการในส่วนของผู้ไม้ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ และการค้าไม้ซึ่งผิดกฎหมาย

ประเทศไทยควรที่จะ:

- ยื่นหนังสือ ต่อเจ้าหน้าที่เลขานุการ CITES ในทันที เพื่อที่จะนำหมายเหตุหมายเลข 5 ออกจากบัญชีหมายเลข 2 ที่ลงชื่อ *D.cochinchinensis* ก่อนการประชุมภาคี เพื่อที่ว่าทุกชิ้นส่วนและสินค้าจะได้รับการคุ้มครองจากการลงรายชื่อนั้น
- สอบสวนและดำเนินคดีกับผู้ที่มีการอยู่เบื้องหลังการค้าที่ผิดกฎหมายนี้ และเพิ่มบทลงโทษที่ใช้ในปัจจุบันให้รุนแรงขึ้น เพื่อที่ว่าบทลงโทษเหล่านั้นจะทำหน้าที่เป็นสิ่งขัดขวางการกระทำผิดที่เชื่อถือได้
- ให้ความมั่นใจว่าคลังเก็บ *D.cochinchinensis* ที่ยึดได้ในปฏิบัติการการดำเนินการในทศวรรษที่ผ่านมาไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับการค้าเชิงพาณิชย์ทั้งภายในและระหว่างประเทศ
- ให้ความมั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินการมีความสามารถเพียงพอในการปกป้อง *D.cochinchinensis* ที่ยังหลงเหลืออยู่แห่งสุดท้ายในประเทศไทย

ประเทศลาวควรที่จะ

- ยุติการประมวลผลของรัฐบาลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับ *D.cochinchinensis* และพันธุ์ไม้อื่นๆ ที่ยึดมาได้
- สอบสวนและดำเนินคดีกับบริษัทและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้าไม้พะยูนผิดกฎหมาย
- ใช้ประโยชน์จากการเจรจาต่อรองในปัจจุบันระหว่างสหภาพยุโรปและประเทศลาว สำหรับข้อตกลงความร่วมมือด้วยความสมัครใจ (VPA) เพื่อที่จะต่อสู้กับการตัดไม้ผิดกฎหมายและการค้า *D.cochinchinensis* ผิดกฎหมาย
- สอบสวนเรื่องการออกใบอนุญาตส่งออก CITES ปลอมที่ผู้ค้าได้ใช้ตามรายละเอียดในรายงานฉบับนี้

ประเทศเวียดนามควรที่จะ

- สั่งห้ามการนำเข้าไม้ซึ่งผิดกฎหมายไปยังประเทศเวียดนาม ในฐานะส่วนหนึ่งของระบบรับประกันความถูกต้องตามกฎหมายของสินค้าไม้และ ผลิตภัณฑ์ไม้ที่กำลังพัฒนาในปัจจุบันสำหรับการเจรจา การบังคับใช้กรอบกฎหมายป่าไม้ธรรมชาติและการค้า (FLEGT) ข้อตกลงความร่วมมือด้วยความสมัครใจ (VPA) ระหว่างสหภาพยุโรปและประเทศเวียดนาม
- ยุติการประมวลผลของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับไม้ซึ่งผิดกฎหมายที่ยึดได้ รวมถึง *D.cochinchinensis*;
- สอบสวนเรื่องการออกใบอนุญาตส่งออก CITES เวียดนามที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับ *D.cochinchinensis* จากประเทศในขอบเขต ยกตัวอย่างเช่น ประเทศกัมพูชา ซึ่งไม่ได้ออกใบอนุญาตส่งออก
- สั่งห้ามการส่งออกไม้ซึ่งหายากที่ผิดกฎหมาย ซึ่งได้รับอนุญาตในปัจจุบันหากชื่อจากการประมวลผลของทางรัฐบาล และที่ผ่านกระบวนการงานเป็นสินค้าสำเร็จรูป

ประเทศกัมพูชาควรที่จะ

- เสาะหาการแบ่งชั้นคุณภาพจากเจ้าหน้าที่ควบคุม CITES ที่เกี่ยวข้องในเรื่องของวิธีการที่ประเทศเวียดนามได้ออกใบอนุญาตส่งออกกลับ CITES สำหรับ *D.cochinchinensis* จากประเทศกัมพูชา ในขณะที่ไม่ได้มีการออกใบอนุญาตส่งออกอย่างถูกต้องตามกฎหมายจากกัมพูชา
- ยุติการประมวลผลไม้ซึ่งผิดกฎหมายของรัฐบาล

เอกสารอ้างอิง

1. Huang Wenbin and Sun Xiufang, Tropical Hardwood Flows in China: Case Studies of Rosewood and Okoumé (2013)
2. Global Trade Atlas, China imports 2000-2013 by Hongmu HS code, <http://www.gtis.com/gta/>, accessed March 2014
3. HS Code 44039930, Padauk in the rough.
4. 48% of China's total Hongmu imports over this period from the Mekong. Global Trade Atlas, China imports 2000-2013 by Hongmu HS code, <http://www.gtis.com/gta/>, accessed March 2014
5. Global Trade Atlas, China imports 2000-2013 by Hongmu HS code, <http://www.gtis.com/gta/>, accessed March 2014
6. Global Trade Atlas, China imports 2000-2013 by Hongmu HS code, <http://www.gtis.com/gta/>, accessed March 2014
7. EIA, Rosewood Robbery (2012)
8. Global Trade Atlas, China imports 2000-2013 by Hongmu HS code, <http://www.gtis.com/gta/>, accessed March 2014
9. Yuzhu Timber Index, for *Dalbergia cochinchinensis* per tonne unit of 1.8-3 metres x 15-25 cm, <http://www.yuzhuprice.com/price.php#>, accessed 27/03/2014, comparison across period 01/01/2010-27/03/2014
10. <http://art.people.com.cn/n/2014/0401/c206244-24796467.html>
11. Thailand and Vietnam, Consideration of Proposals for Amendment of Appendices I and II (CoP16 Prop. 60)
12. Thailand and Vietnam, Consideration of Proposals for Amendment of Appendices I and II (CoP16 Prop. 60)
13. TRAFFIC/IUCN, Inclusion of *Dalbergia cochinchinensis Pierre* in Appendix II, ref CoP16 Prop. 60, available from <http://www.traffic.org/cop16-table/>
14. TRAFFIC/IUCN, Inclusion of *Dalbergia cochinchinensis Pierre* in Appendix II, ref CoP16 Prop. 60, available from <http://www.traffic.org/cop16-table/>
15. Thailand and Vietnam, Consideration of Proposals for Amendment of Appendices I and II (CoP16 Prop. 60)
16. TRAFFIC/IUCN, Inclusion of *Dalbergia cochinchinensis Pierre* in Appendix II, ref CoP16 Prop. 60, available from <http://www.traffic.org/cop16-table/>
17. From harvesting in Cambodia (2002 Forestry Law), under the logging ban in Thailand (1989), from harvesting in Laos (PM Order No 17/PM of 2008 reinforced by PM Order 010/PM of 2011) and in Vietnam from commercial harvesting and from collection. See EIA, Rosewood Robbery (2012)
18. Government of Vietnam Decree 32/2006/ND-CP, on Management of Endangered, Precious, and Rare Species of Wild Plants and Animals, 30/03/2006
19. TRAFFIC/IUCN, Inclusion of *Dalbergia cochinchinensis Pierre* in Appendix II, ref CoP16 Prop. 60, available from <http://www.traffic.org/cop16-table/>
20. http://www.iucn.org/about/work/programmes/wcpa_worldheritage/213535/Thailand-observes-its-first-World-Ranger-Day
21. <http://www.globalpost.com/dispatch/news/xinhua-news-agency/131129/thai-soldiers-kill-37-cambodian-loggers-11-months-police>
22. Eleventh Report of the International Environmental and Social Panel of Experts, February 23, 2007
23. Nineteenth Report of the International Environmental and Social Panel of Experts, March 20, 2012
24. Authorities inspect timber factories, order stock clearance, Vientiane Times, January 9, 2014
25. Logging, tax avoidance top 2013 corrupt activities, Vientiane Times, March 3, 2014
26. Vietnamese TLAS version 6, for the ongoing VPA negotiations with the EU.
27. <http://www.baodautu.vn/portal/public/vir/baivietdoanhnhiep/repository/collaboration/sites%20content/live/vir/web%20contents/chude/doanhnhiep/phapluat/2951c8587f000001018cba1f5fa3a26> & <http://vapulogistics.com/vi/component/content/article/64-tin-noi-bo/247-ggung-quanh-lo-go-xk-cua-cong-ty-tnhh-mtv-ngoc-hung-nhieu-diem-can-duoc-lam-ro> & <http://www.baohaiquan.vn/pages/123-nhieu-diem-123456-can-duoc-lam-ro-123457.aspx> & http://vapulogistics.com/index.php?option=com_content&view=article&id=247%3Aggung-quanh-lo-go-xk-cua-cong-ty-tnhh-mtv-ngoc-hung-nhieu-diem-can-duoc-lam-ro&catid=64%3Atin-noi-bo&lang=vi
28. <http://congluan.vn/tin-chi-tiet/122/46561/Ban-dau-gia-lo-go-trac-khung-hon-535-m3-Co-hay-khong-su-lam-quyen.html>
29. Education for Nature (ENV) Bulletin, 2011.
30. Examples include: Illegal logging persists in Laos, Vientiane Times, 6 March 2014; Logging, tax avoidance top 2013 corrupt activities, Vientiane Times, March 3, 2014; Provincial official in hot water after raid, Phnom Penh Post, 2 May 2013; Border police add to illegal logging: gov't, Phnom Penh Post, 25 June 2013; DSI Claims Illegal Logging Rampant: Cambodian Gangs Get "Virtual Concessions" to Fell Phayung Trees, Bangkok Post, 29 January 2012;
31. The Nation, Temples lead fight to save last Siamese rosewood reserve, 24 March 2014, <http://www.nationmultimedia.com/national/Temples-lead-fight-to-save-last-Siamese-rosewood-r-30229886.html>
32. Vientiane Times, Illegal logging persists in Laos, 6 March 2014
33. Economic Police cited in Vientiane Times, Illegal logging persists in Laos, 6 March 2014
34. Government, law enforcement, NGO, print journalism press monitoring over period
35. Government, law enforcement, NGO, print journalism press monitoring over period
36. TFP, Thai Navy confiscated 80 million baht of Siamese Rosewood logs, 8 January 2014, <http://thaifinancialpost.com/2014/01/09/thai-navy-confiscated-80-million-baht-of-siamese-rosewood-logs/>
37. Anninhthudo, Phát hiện hơn 500 khúc gỗ huong trong nha dan, 10 October 2013, <http://www.anninhthudo.vn/Xa-hoi/Phat-hien-hon-500-kuhc-go-huong-trong-pha-dan/519435.antd>
38. Lao dong, Bat qua tang 2 v van chuyen lau gan 60 tan go trac, 14 November 2013
39. Phnom Penh Post, Rosewood cache uncovered, 6 September 2013, <http://www.phnompenhpost.com/national/rosewood-cache-uncovered>
40. Legal Daily, Huangpu Customs seized 12 timber smuggling gangs, 22 August 2013, http://www.legaldaily.com.cn/index/content/2013-08/22/content_4786838.htm?node=20908
41. Phnom Penh Post, R'kiri cop to answer for illegal rosewood, 26 August 2013, <http://www.phnompenhpost.com/national/r%2E%80%99kiri-cop-answer-illegal-rosewood>
42. Vientiane Times, 23 July 2013
43. TFP, Bangkok man arrested for possessing rosewood, 31 May 2013, <http://thaifinancialpost.com/2013/05/31/bangkok-man-arrested-for-possessing-rosewood/>
44. Cambodia Herald, Illegal rosewood seized at border, 27 March 2013, <http://www.thecambodiaherald.com/cambodia/detail/?page=13&token=M2M4YzhNzA2NmY>
45. Lao News Agency, 13 December 2013
46. Maticion, EIA comms 22 April 2013
47. Bernama, Thai officials seize 1,500 logs of Siamese rosewood, 3 September 2012
48. Komchadluek, 19 March 2012
49. Viet Nam News, Rangers seize smuggled timber in Quang Binh, 9 May 2012, <http://vietnamnews.vn/politics-laws/law-justice/224472/rangers-seize-smuggled-timber-in-quang-binh.html>
50. See EIA reports: Borderlines (2008), Crossroads (2011), Checkpoints (2012).
51. Try Pheap Firm in Talks to Replicate Timber Deal, ZSOBOR PETER AND AUN PHEAP, The Cambodian Daily, DECEMBER 4, 2013
52. Vichet asks Military to Guard Timber, 24 March 2014, <http://www.bangkokpost.com/news/local/401100/vichet-asks-military-to-guard-timber>
53. Contribution to an evaluation of tree species using the new CITES Listing Criteria, World Conservation Monitoring Centre, 1998, <http://www.biodiversitylibrary.org/bibliography/57996#summary>
54. Bangkok Post, Thai efforts to ban trade in rosewood fails, Sunday May 25, 2008, <http://www.aseanbio-diversity.info/Abstract/53006243.pdf>
55. Rosewood Robbery, The Case for Thailand at List Rosewood on CITES, EIA, 2012.
56. <http://www.cites.org/sites/default/files/eng/cop/16/prop/E-CoP16-Prop-60.pdf>
57. <http://www.eia-international.org/cites-protection-will-held-to-end-rosewood-wars>
58. <http://news.zing.vn/Buon-lau-tung-hoanh-sat-tru-so-chong-buon-lau-post387100.html>
59. Legal Daily, Huangpu Customs seized 12 timber smuggling gangs, 22 August 2013, http://www.legaldaily.com.cn/index/content/2013-08/22/content_4786838.htm?node=20908
60. Email to EIA from Hong Kong CITES Management Authority, January 2014.
61. EIA analysis of Global Trade Atlas (<http://www.gtis.com/gta/>)
62. Email from Cambodian CITES Management authority, 15 January 2014.
63. International Workshop on Promoting Legal and Sustainable Trade and Investment of Forest Products, 25-27 March 2014, Beijing, China.
64. Forest Trends, 2013
65. China Redwood Committee, China Hongmu market report 2013-2014, April 1 2014, <http://art.people.com.cn/n/2014/0401/c206244-24796467.html>
66. China Classic Furniture Website, Hongmu industry gets loans from the Bank of Agriculture in Pingxiang, December 3 2013 <http://www.328f.cn/news/news.aspx?id=27971>
67. China Cultural Newspaper, Cultural Furniture: A Guangxi example, August 25 2012, http://www.ce.cn/culture/gd/201208/25/t20120825_23618071.shtml
68. Presentation by Zhou Mu, Cultural Relics Restoration Committee of China, at the International Workshop on Promoting Legal and Sustainable Trade and Investment of Forest Products, 25-27 March 2014, Beijing, China.
69. Presentation by Zhou Mo, Cultural Relics Restoration Committee of China, at the International Workshop on Promoting Legal and Sustainable Trade and Investment of Forest Products, 25-27 March 2014, Beijing, China.

หน่วยงานสอบสวนสิ่งแวดล้อม (EIA)

EIA – ลอนดอน
62/63 Upper Street, London N1 0NY, UK

โทร: +44 (0) 20 7354 7960

แฟกซ์: +44 (0) 20 7354 7961

อีเมล: ukinfo@eia-international.org

www.eia-international.org

EIA - WASHINGTON, DC

PO Box 53343

Washington, DC 20009 USA

โทร: +1 202 483-6621

แฟกซ์: +1 202 986-8626

อีเมล: info@eia-global.org

www.eia-global.org